

Né-je kí 'tɛɛ̀ k̀ì dɔ-é **Ta-je kí dɔ mbete Né-je kí** **'tɛɛ̀ k̀ì dɔ-é**

To Jeju Kristi bá tɛɛ̀ dɔ né-je ('Ndó 1:1), ɔ ɛ̀ bá mbete kinlé pa ta liə n̄a. Dow-je kí 'ndàngi mbete kin d'adi-dé dɔsɔy lé, 'to njékəwn̄a-je-ti kí gay-gay kí siri kí dɔnangi Aji-ti kí ngon-é kí bone 'ba-é Turki kí 'ndàngi ta-é lo kɔr-é-ti kí 2 k̀ì 3. D'ingə k̀ò kɔɔ kadmɛɛ̀ lə-dé, ɔ né-je kí 'tɛɛ̀ k̀ì dɔ-é kinlé to kɔɔ kulə dɪngəm mɛɛ̀-dé-ti, ɔ toji-dé kí takul Jeju Kristi lé, Lubə à tət̄i rɔ majal rəm, à gangta dɔ Sú-ti, ngà dɛ̀ kí 'to kí liə bá à tɔr ndi-é dɔ-dé-ti tɔr kí sartagangi. Njèndàngi mbete kin ya k̀ì dɔ-é kàrè ingə k̀ò kaglo-ti kí ɛ̀ ndàngi-né né kí 'Babe tɛɛ̀ k̀ì dɔ-é adi-é lé. J̄a lé, d'uwə-é d'ilə-é dɔnangi-ti kí 'ba-é Patmosi kí to dɔgore lo kí dan babo-ti kí 'ba-é Ejé kɔɔ ta lə Jeju Kristi kí ɛ̀ pa maji. ɛ̀ toji rɔ-é panè n'to «J̄a, kí ngonkɔ-si kí njèkadmɛɛ̀ rəm, bá madkullə lə-si dan n̄a mɛɛ̀-ti» ('Ndó 1:9). À to J̄a kí njèkəwkulə ya bá ndàngi mbete Poyta kí Maji rəm, mbete-je kí mutə kí ri-é tò dɔ-ti rəm. Mbete né-je kí 'bɔyɔ bá 'tɛɛ̀ k̀ì dɔ-é lé, titi n̄a k̀ì mbete-je kí dan-ti-je kí mɛɛ̀ Kunmind̄i-ti kí Low, ɔ kí n̄a lé to mbete lə Daniyel; to mbete-je kí tɛɛ̀ k̀ì dɔ kɔjra-je k̀ì kullə ra-je lə Lubə k̀ì takul né kí ra dow toki n̄i bè, k̀ì né-je kí maji koo al rəm, dow oo nja kàrè al rəm. Né-é-je kinlé kɔr mɛɛ̀-é kí togrɔ-ti kí aa yéréré goto ya kàrè, maji-é lé to koo

kí dow oo kí Lubə ra go kunmindi-je liə lay ya. Lo kər sɔy mbete kinlé, j'oo tətɪ rɔ lə Jeju Kristi do né-je-ti kí 'pa ta-é meę mbete tum gin né-je-ti loki dow al-né do ta lə Lubə b́a majal andi-né donangi-ti. J'a pa titi J̄a bè, panè: «Amęn! I 'Ree, 'Babe Jeju!» ('Ndó 22:20)

Kulə gin ta

¹ Né-je kí sobi do Jeju Kristi kí to né-je kí tò lo ɔɔyɔ-é-ti b́a Lubə teę kì do-é, adi to né-je kí tò kadi à ra né ngosnè b́a Lubə inə ji Jeju-ti kadi toji ngannjékullə-je liə. Beba Jeju ulə malayka liə rɔ ngonnjékullə-ti liə J̄a kadi adi kəm-é ijə do-ti. ² Titi kí J̄a oo-né né-je kì kəm-é lé, ę ilə mbe ta lə Lubə rəm, ta lə Jeju Kristi rəm. Né-je lay kí ę oo lé, ę pa ta-é adi dow-je.

³ Ta-je kí ta Lubə-ti kí 'ndàngi meę mbete-ti kinlé, njèndó-é kadi dow-je lé to njénékumə, b́a njékoo ə təl rɔ-dé go-ti kàrè 'to njénékumə-je tɔ. Kdotalə, kaglo kí né-é-je kin à ra-né lé n̄ay nde bè.

Lapiya kí ra k̀ kɔsgaji

⁴⁻⁵ †M̄a J̄a m'ndàngi mbete kin m'adi njékəwnə-je kí gin siri kí donangi Aji-ti. Kadi njèkisi kete low, kí to njèkisi ngosnè, kí à ree rəm, kadi ndil-je liə kí siri kí d'ə n̄ kalikɔbe-ti liə rəm, kadi Jeju Kristi kí to njəkə do ndi-é-ti d'adi ramaji, k̀ lapiya lə-dé n̄ay sə-si. Jeju Kristi lé, to dow kí dɔsɔy kí tosi ndəl ində lo teę tagangi, to kí 'boy do ngar-je-ti kí donangi-ti nè.

† **1:4-5** 1:4-5 Ntd 4:5

È kí to njèndigi-ji, njèkɔr-ji kɔgi meḡ majal-je-ti læ-ji kì takul mæsi-é ⁶ †bá tæl-ji dow-je kí gin ngar-ti rəm, tæl-ji njégugné-je kí njéra kullə læ Bɔbi-é Lubə rəm lé, kadi kɔsgaji, kì tógi to 'liə kì do bal-bal! Amən! ⁷ †Ooi, ɛ isi ree dan kilndi-ti. Dow-je lay ya d'a koo-é kì kəm-dé, bá dɛ kí d'osi-é kì ningə lé ya kàrè d'a koo-é kì kəm-dé rəm tɔ. Ree liə à tæl gin ndingəɔ læ gin dow-je lay kí dɔnangi-ti nè. Oiyɔ, Amən! ⁸ †'Babe Lubə kí njètógi-je lay, kí njèkisi kete low, kí to njèkisi ngɔsnè, kí à ree lé panè: «Mɔ́ bá m'to Alfa kì Omega.»*

Né kí ra Jɔ́ kì nì bè

⁹ Mɔ́ Jɔ́ kí m'to ngonkɔ-si kì takul Jeju, adi m'ingə kɔ́ sɛ-si nati rəm, m'to dow kí kɔ́be-ti liə nati sɛ-si rəm, m'uwə rɔ-m ngɔ́ nati sɛ-si lé bá, ndɔki d'uwə-m d'ilə-m dɔnangi-ti kí 'ba-é Patmosi kí to dɔgore lo kí dan ba-ti, kɔ́ ta læ Lubə kí m'pa rəm, kɔ́ ta kí tɔgrɔ-ti kí sobi do Jeju kí m'pa lé rəm tɔ. ¹⁰ Meḡ ndɔ-ti læ 'Babe lé, Ndil kí aa njay ree dɔ-m-ti ə m'oo ndi dow ba go-m-ti boy titi ká tɛbi mbanga bè ¹¹ panè: Né kí 'isi 'oo kinlé, 'ndàngi mbete-ti ə 'ulə-né adi njékəwnɔ-je kí gin siri, adi to dɛ kí bebo Epeji-ti, kì bebo Ismir, kì bebo Pergam, kì bebo Tiyatir, kì bebo Sardəsi, kì bebo Piladelpi, kì bebo Laodise.

† **1:6** 1:6 Ntd 5:10 † **1:7** 1:7 a Mat 24:30; Mar 13:26; Luk 21:27; 1Te 4:17; b Jɔ́ 19:34,37; d Mat 24:30 † **1:8** 1:8 Ntd 22:13 * **1:8** 1:8 Alfa lé kɔr meḡ-é to tum gin né ə Omega kɔr meḡ-é to tɔl ta né ('Ndó Ntd 1:17).

¹² Go-ti, m'təl kəm-m kɔɔ kadi m'oo dow kí pa sə-m ta lé. Beba loki m'təl kəm rəmə, m'oo kagi naḡ lampi siri kí to kagi-je kí lɔr bá 'ra-né ¹³ ə dow madi tana k̀i Ngon lə dow ɔ mbunə kagi naḡ lampi-je-ti lé. Ǝ ulə kubi k̀i boy yul rɔ-é-ti, bá dɔɔ bədi-é k̀i ndaá dɔɔ bədi kí 'ra k̀i lɔr tɔ. ¹⁴ Dɔ-é, puti nda titi kubi kí nda bè rəm, titi kɔsi bè rəm tɔ. Kəm-é ɔ njoy-njoy titi ndɔ pər kí teḡ bilim-bilim kin bè. ¹⁵ Nja-é ndɔy mbyu tana k̀i ngowla kí dow ulə dan yalpər-ti bè, bá ndi-é ba titi-na ká man babo-je bè rəm tɔ. ¹⁶ Ǝ uwə kərwəi-je siri jikɔl-é-ti, bá kiyəɔ kí d'ɔl ta kati-é joo lay ndəti-ndəti teḡ ta-é-ti, bá takəm-é ndógi tana k̀i kàd̀i kí teḡ kəm-é rəsi-rəsi ɔsi kin bè rəm tɔ.

¹⁷ †Loki m'oo-é rəmə, m'usi nangi nja-é-ti titi dow kí oy bè. Beba un jikɔl-é ində dɔ-m-ti ə panè: 'Bəl al! Mɔ ya m'to njètum gin né rəm, m'to njètɔl ta né rəm, ¹⁸ mɔ m'isi kəm. Ndɔki m'oy, ngà kí nè kinlé m'isi kəm k̀i dɔ bal-bal. M'ow k̀i tógi dɔ koy-ti rəm, bá dɔ lo kí koó-ti rəm tɔ. ¹⁹ Beba né-je kí i 'oo ngá, k̀i né kí isi ra né kí ngɔsnè-ti, k̀i né kí à ra-né go-ti gogi lé, 'ndàngi mbete-ti. ²⁰ Ngà kərwəi-je kí siri kí 'oo jikɔl-m-ti, k̀i kagnaḡ lampi-je siri kí to kagi-je kí lɔr bá 'ra-né lé, ta kí dɔ-dé-ti kí tò lo bɔyɔ-é-ti lé, kər mɛḡ-é ɔn: Kərwəi-je kí siri lé, to malayka-je lə njékəwnə-je kí gin siri lé, ə kagnaḡ lampi-je kí siri kí to kagi-je kí lɔr bá 'ra-né lé, to njékəwnə-je kí gin siri lé tɔ.

† **1:17** 1:17 Ntd 2:8; 22:13

2

Njékəwnə-je kí bebo Epeji-ti *Knj 20:28-31*

¹ «'Ndàngi mbete adi malayka* lə njékəwnə-je kí bebo Epeji-ti 'panè: 'Oo, njèkuwə kərweɪ-je siri jikol-é-ti, kí to njènjiyə dan kagnaɔ lampi-je-ti siri kí to kagi-je kí lɔr bá 'ra-né lé panè: ² M'gə kullə ra-i-je, m'gə koo-je lə-i, bá m'gə kuwə rɔ ngə lə-i rəm to. M'gə kí i 'a kisi do-ti kì njémɛɛndul-je al. Beba njéba rɔ-dé njékowkulə-je lé, i 'nə-dé 'oo, adi 'gə-dé kí 'to njékəɔda-je bi 'to njékowkulə-je al. ³ I 'uwə rɔ-i ngə rəm, 'ingə kò kɔ ta lə-m rəm, bá koo ra-i go-m-ti al rəm to. ⁴ Ngà né kí m'ow-né sə-i kì ta ɛn: Ndigi kí dɔsɔy kí ndɔki i 'ndigi-m lé bá, i 'tusi inɔ. ⁵ Ɛn é adi mɛɛ-i ole do lo kí i-ti usi, inɔ panjiyə-i kí majal kɔgi ə 'təl un kullə ra-i-je kí dɔsɔy ndɔki lé gogi. Kinə inɔ panjiyə-i-je kí majal kɔgi al rəmə, m'a kow rɔ-i-ti ə m'a kun kagnaɔ lampi lə-i lo kə-é-ti kɔgi. ⁶ Bè ya kàrè, né kí i 'ra adi maji ɛn: I 'mbati kullə ra dow-je lə Nikola titi kí mɔ m'mbati-né kin bè to.»

⁷ †Dow kí mbi-é tò rəmə, kadi oo-né ta kí Ndil kí aa njay idə njékəwnə-je kí gay-gay. Ndil kí aa njay idə-dé panè: Dow kí tətì rɔ lé m'a kadi-é uso kandi kagi kiskəm kí ɔ be kisi maji-ti lə Lubə.

Njékəwnə-je kí bebo Ismir-ti

* **2:1** 2:1 Ta-je kinlé sobi do njékəwnə-je kí gin siri. Ɛ Malayka-je lé à to njékornɔ njékəwnə-je. † **2:7** 2:7 Ntd 22:2

⁸ †Ndàngi mbete 'adi malayka læ njékəwnə-je kí bebo Ismir-ti ə 'panè: 'Oo, e kí to kí dɔsɔy rəm, to sɔy dow-je rəm, kí ndɔkɪ oy bá tɔsi ndəl ində lo teḡ lé panè: ⁹ M'gə k̀ò k̀ì ndoo læ-i ya, ngà 'to njènékingə. Ta-je kí maji al maji al kí dow-je kí 'to jipi-je al ya 'ba rɔ-dé jipi-je d'isi 'pa dɔ-i-ti kin kàrè m'gə rəm. Dɛ 'to kəykwəwnə læ Satə. ¹⁰ 'Bəl k̀ò kí 'a kingə kin al; Sú à kungɪ dow-je kí dan-ti-je kí dan-si-ti dangay-ti kɔɔ nə-si-né, ə a kingəi k̀ò ndo dɔgi. 'A dɔ ndi-i-ti njàngɪ sar ya kadi 'oy-né rəmə, m'a kadi-i jɔgi tətɔ kí sɔbi kiskəm. ¹¹ †Dow kí mbi-é tò rəmə, kadi oo-né ta kí Ndil kí aa njay idə njékəwnə-je kí gay-gay kin. Ndil kí aa njay idə-dé panè: Dow kí tətɪ rɔ lé, koy kí nja joo à tɔl-é al ngá.

Njékəwnə-je kí bebo Pergam-ti

¹² †Ndàngi mbete adi malayka læ njékəwnə-je kí bebo Pergam-ti ə 'panè: 'Oo, njəkəw k̀ì kiyəɔ kí d'ɔl ta kati-é joo lay ndəti-ndəti panè: ¹³ M'gə lo kisi-i. Lo kisi-i kinlé bá kalikɔbe læ Satə tɔ-ti. Bè ya kàrè i 'nam sə-m, bá Antipasɪ kí to dow kí tɔgrɔ-ti kí to njèpata læ-m kadi dow-je kí 'tɔl-é be læ-i kí to lo kisi Satə kin kàrè, ndo-é-ti kinlé i 'naji ta dɔ kadmeḡ-ti læ-i kí adi-m lé al rəm. ¹⁴ Ngà né-je kí m'ɔw-né sə-i k̀ì ta én: I adi dow-je kí njéndigi néndó læ Balam d'isi rɔ-i-ti; Balam lé ndɔkɪ ndó Balakɪ kadi ədi Israyel-je kadi d'uso dɔ-je kí 'pole-né magi-je rəm, bá ədi-dé kadi 'ra kaya rəm tɔ. ¹⁵ Bəy bá, i adi njéndigi néndó læ dow-je læ Nikola lé d'isi rɔ-i-ti tɔ. ¹⁶ Beba 'iṅə

panjiyø-i-je kí majal kin kɔgi al rømø, ngɔsnè ya m'a kow rɔ-i-ti nɔɔ ø m'a rɔ sè-dé kì kiyøro kí ta-m-ti.

¹⁷ †Dow kí mbi-é tò rømø, kadi oo-né ta kí Ndil kí aa njay idø njékøwna-je kí gay-gay kin. Ndil kí aa njay idø-dé panè: Dow kí tæti rɔ lé, m'a kadi-é nékuso kí 'ba-é maan kí to né kí tò lo ðoyɔ-é-ti, bá m'a kadi-é ør kí nda ø ør-é kinlé d'a ndangi ri kí sigi titi; to ri kí 'ba-é ya kì kár-é à gø ði dow kí rangi à gø al.

Njékøwna-je kí bebo Tiyatir-ti

¹⁸ 'Ndangi mbete 'adi malayka læ njékøwna-je kí bebo Tiyatir-ti ø 'panè: 'Oo, ta kí Ngon læ Lubø kí køm-é ɔ njoy-njoy titi ndɔ pær kí teḡ bilim-bilim ø nja-é ndɔy mbyu tanã kì ngowla kí dow ulø dan yalpør-ti bè pa øn: ¹⁹ M'gø kullø ra-i-je, m'gø ndigi kí 'ndigi-m, m'gø kadmeḡ læ-i, m'gø né kí 'isi 'ra adi-m, m'gø kuwø rɔ ngã læ-i, bá m'gø kí kullø-je kí 'ra gogi nè nã itø ɛ kí kete. ²⁰ Ngà né kí m'ow-né sø-i kì ta øn: Jejabel kí to dené kì njèba rɔ-é njèpata kí ta Lubø-ti lé, i iñø-é adi ndó-né ngannjékullø-je læ-m ur-dé-né wale adi 'ra kaya, bá adi d'uso dɔ-je kí 'pole-né magi-je røm tɔ. ²¹ M'iñø kaglo m'adi-é kadi iñø-né panjiyø-é-je kí maji al kɔgi, ngà panjiyø-é kí maji al kí to kaya kí ra lé, ɛ ndigi kiñø kɔgi al. ²² Yøn! Kinø njera siø kaya-je d'iñø panjiyø-dé-je kí maji al kí ow nati kì néndó liø kin kɔgi al lé, m'a kungi-dé dɔ tirø-ti dan kɔ-ti kí nã nati siø. ²³ M'a tol ngan-je liø kɔgi. Rømø njékøwna-je

† 2:17 2:17 Ja 6:48-50

kí gay-gay lay d'a gə kí ma lé m'to njètən tagir-je, kì né-je kí bɔyɔ rɔ-é mɛɛ dow-je-ti, adi m'a kugə nɔ́-nɔ́ kí go kullə ra-é-je-ti. ²⁴ Ngà sɔ́i ndəgi njékəwnɔ́-je lay kí bebo Tiyatir-ti kí 'ndigi néndó kí maji al kin al rəm, 'gəi né kí dɛ 'ba-é ta lə Sata kí tò lo bɔyɔ-é-ti kin al rəm lé, m'idə-si m'panè: Ma m'ində nékotì kí ɔy kí rangi do-si-ti al ngá. ²⁵ Ngà né kí tò ji-si-ti kinlé, uwəi njarara ya sar kadi m'ree-né.

²⁶ Dow kí tətì rɔ, kí ra kullə lə-m ya sar tɔl-né ta-é lé, m'a kadi-é ɔw kì tógi do gin dow-je-ti kí gay-gay. ²⁷ Beba ɛ à kɔr nɔ́-dé kì ngowla ji-é-ti, kɔ tətì-dé-né dɛki-dɛki titi kí dow tɔɔ-né bay kí ra kì anji kin bè. Ma ya kàrè Bɔbi-m adi-m tógi kinlé bè tɔ. ²⁸ Dow kí tətɔ lé, m'a kadi-é ngòrongi kí njèndógi ta lo kaa-ti. ²⁹ Dow kí mbi-é tò rəmə, kadi oo-né ta kí Ndil kí aa njay idə njékəwnɔ́-je kí gay-gay kin.

3

Njékəwnɔ́-je kí bebo Sardəsi-ti

¹ 'Ndàngi mbete adi malayka* lə njékəwnɔ́-je kí bebo Sardəsi-ti ə 'panè: 'Oo, njèkɔw kì kərɔwəi-je siri, kì ndil-je lə Lubə kí siri lé panè: M'gə kullə ra-i-je: Ri-i ba titi dow kí isi kəm bè ya, ngà i oyi mburuki.

² 'Isi kəm do rɔ-i-ti ə 'mbusi nja ndəgi-é-je kí d'ow kɔ koy mburuki kin tɔ, kɔ m'oo kí kullə ra-i maji ɔr njuti nɔ́ Lubə-ti lə-m al. ³ †Kəm rəbi

* **3:1** 3:1 Ta-je kinlé sobi do njékəwnɔ́-je kí gin siri. Ə Malayka-je lé à to njèkɔrɔ́ njékəwnɔ́-je. † **3:3** 3:3 Mat 24:43,44; Luk 12:39,40; Ntd 16:15

kí i oo-né ta lə Lubə, kì kəm rəbi kí i taa-né lé, 'adi mee-i ole do-ti. 'Təl rɔ-i go-ti ə inə panjiyə-i-je kí majal lé kogi. Kinə 'isi kəm do rɔ-i-ti al lé, m'a kow rɔ-i-ti titi-na kì njəbogi bè adi 'a gə do kàdì kí m'a kow kubə-i-né nangi busi lé al. ⁴ Bè ya kàrè, i ow kì dow-je madi mee bebo Sardesi-ti nɔɔ kí 'to dow-je kí kullə ra-dé tò nḡ takəm Lubə-ti al; de d'a njiyə sə-m kì kubì-je kí nda mbəy-mbəy rɔ-dé-ti kdo de 'to dow-je kí d'asi gaki.

⁵ †Beba dow kí tətì rɔ lé, à kulə kubì kí nda mbəy-mbəy rɔ-é-ti, m'a bujuru ri-é kogi mee mbete kiskəm-ti al, m'a pa ta liə rəsi nḡ Bobi-m-ti, kì nḡ malayka-je-ti liə panè: E to dow lə-m ya.

⁶ Dow kí mbi-é tò rəmə kadi oo-né ta kí Ndil kí aa njay idə njəkəwnə-je kí gay-gay kin.

Njəkəwnə-je kí bebo Piladelpi-ti

⁷ 'Ndàngi mbete adi malayka lə njəkəwnə-je kí mee bebo Piladelpi-ti 'panè:

'Oo, ta kí njəkəa njay,

njèra né kí togrɔ-ti,

njəkow kì lakere lə Dabidi,

ə kí teḡ tarəbi ə dow kí rangi

à kasi kuti al, uti tarəbi ə

dow kí rangi à kasi teḡ al lé panè:

⁸ M'gə kullə ra-i-je. I 'to njètógi kí ngay al ya, i 'təl rɔ-i go ta-ti lə-m, kadi 'naji 'pane 'gə-m al kin kàrè i 'naji al rəm to. Beba m'teḡ tarəbi m'adi tò tagra nḡ-i-ti ə dow kí à kasi kuti ya goto. ⁹ 'Oo, kuti dow-je kí 'to njəkəwnə-je lə Satə, 'to jipi-je al ya 'ba rɔ-dé jipi-je adi 'to njəkədtə-je kinlé,

† 3:5 3:5 a Ntd 20:12; b Mat 10:32; Luk 12:8

m'ungi-dé ji-i-ti. 'Oo, m'a kadi 'ree 'səbi takəm-dé nangi nò-i-ti rəmə d'a gə kí m'ndigi-i. ¹⁰ Ta lə-m kí sɔbi do kuwə rɔ ngə lé, i 'to njètəl rɔ-i go-ti, adi mə kàrè, kaglo kí nənə à ree do dow-je-ti kí dɔnangi-ti nè lay lé, m'a ngəm-i. ¹¹ M'isi m'ow nɔɔ ngɔsnè. 'Uwə né kí ji-i-ti lé ngə kdo kadi dow madi taa nékugə doji-i kí to jɔgi lə njètətrɔ lé al.

¹² †Dow kí njètətrɔ lé, m'a kadi-é to kagi ngow dan key lə Lubə lə-m ə ɛ à teɛ mɛɛ-é-ti kɔgi nda al. M'a ndangi ri Lubə lə-m rɔ-é-ti rəm, bebo lə Lubə lə-m kí to bebo Jorijaləm kí sigi kí i dɔrɔ-ti rɔ Lubə-ti lə-m lé, m'a ndangi ri-é rɔ-é-ti rəm, bá ri-m kí sigi lé kàrè, m'a ndangi rɔ-é-ti rəm to.

¹³ Dow kí mbi-é tò rəmə, kadi oo-né ta kí Ndil kí aa njay idə njékəwnə-je kí gay-gay kin!

Njékəwnə-je kí bebo Laodise-ti

¹⁴ 'Ndangi mbete adi malayka lə njékəwnə-je kí mɛɛ bebo Laodise-ti 'panè: 'Oo, ɛ kí ri-é lə Amən, njəkoo né ə pa ta do-ti mindi-é joo al kí njèra né kí tɔgrɔ-ti, kí to njèkində né-je nati kè Lubə lé panè: ¹⁵ M'gə kullə ra-i-je. I 'sol al rəm, bá i 'tungə al rəm. Kinə 'a sol rəmə 'sol, kinə 'a tungə rəmə 'tungə! ¹⁶ Bè al rəmə, m'a tɔmɔ-i kɔgi, kdo i lé 'la laa bi 'sol al rəm, 'tungə al rəm.

¹⁷ Kdo ta kí i ya 'pa panè:
m'to njénékingə, m'ra né
m'ingə-né né nɔ adi m'ow
ndoo né madi al rəm,
adi i 'gə kí kəm-i tò ndoo al rəm,
'gə kí 'to dangi-ti al rəm,

'gə kí 'to njèndoo al rəm,
 'gə kí 'to njəkəmtɔ al rəm,
 'gə kí ɔw kuti-i dum al rəm;
 gin-é kin bá,

¹⁸ m'ɔji-i-né ta kadi 'ree rɔ-m-ti
 'ndogɪ lɔr kí 'lɛɛ pərəə maji kin,
 kdɔ kadi 'təl-né njènəkɪŋgə rəm,
 kadi 'ndogɪ kubi-je kí ndaá ulə rɔ-i-ti
 kadi kuti dum lə-i lé rɔsɔl-é goto rəm,
 kadi 'ndogɪ kumə kilə kəm-ti,
 kdɔ kadi ilə kəm-i-ti kadi oo lo maji.

¹⁹ †Mə lé, dow-je lay kí m'ndigi-dé lé,
 m'ndangi-dé rəm, bá m'ində-dé m'ɔji-dé rəm tɔ.
 Bəbə adi rɔ-i tungə ə inə panjiyə-i-je kí majal
 kɔgi! ²⁰ 'Oo, m'a takəy-ti ə mə m'ində takəy, kinə
 dow oo ndi-m, ə teɛ takəy adi-m lé, m'a kandi go-
 é-ti, m'a kuso siə né rəm, ɛ à kuso sə-m né rəm
 tɔ.

²¹ Dow kí tətɪ rɔ lé, m'a kadi-é isi sə-m nati dɔ
 kalikɔbe-ti lə-m, titi kɪ mə m'təti-né rɔ bá m'isi-
 né kɪ Bobi-m nati dɔ kalikɔbe-ti liə kin bè tɔ.

²² Dow kí mbi-é tɔ kadi oo-né ta rəmə kadi oo
 ta kí Ndil kí aa njay idə njəkəwnə-je kí gay-gay
 kin!

4

Kalikɔbe lə Lubə, kɪ njəkisi dɔrɔ-ti

¹ Go né-je-ti kinlé, m'oo lo rəmə, m'oo tarəbi
 teɛ meɛ dɔrɔ-ti. Dow kí dɔsɔy kí m'oo ndi-é pa
 sə-m ta lé, ndi-é ɓa titi-nə kí ká təbi mbanga bè.
 ɛ idə-m panè: 'Al kí taá nè bè ə m'a kadi-i oo
 né-je kí à ree go-ti.

† **3:19** 3:19 Əbr 12:6

² Beba tajinati nè ya Ndil kí aa njay ree d̀o-m-ti. Rəmə m'oo kalikɔ̀be mēḡ d̀oṛṛ-ti ə dow káre bè isi d̀o-ti. ³ Dow kí isi d̀o-ti lé, r̀o-é ndɔ̀y titi-na k̀ì ə̀r kí 'ba-é jaspə rəm, titi-na k̀ì ə̀r kí 'ba-é sarduwan rəm, bá gangmal ndɔ̀y m̀buu titi-na k̀ì ə̀r kí ba-é Emerodi bè gəə d̀o kalikɔ̀be lé rəm t̀o.

⁴ Kalikɔ̀be kinlé, kalikɔ̀be-je kí rangi asi k̀orjoo gidi-é s̀o gəə d̀o-é ə 'ngatógi-je k̀orjoo gidi-é s̀o d'isi d̀o kalikɔ̀be-je-ti kinlé k̀ì kubi-je kí nda-nda r̀o-dé-ti, bá j̀ogi ngar-je kí 'ra k̀ì l̀or t̀o d̀o-dé-ti t̀o.

⁵ †Kalikɔ̀be kinlé, ndi təl-ti rəm, ndi dow-je ba-ti rəm, bá ndi ndàngi-ti rəm t̀o. Lampi-je siri ɔ̀ ǹḡ ǹḡ kalikɔ̀be-ti lé. Lampi-é-je kinlé to ndil-je lə Lubə kí siri. ⁶ Né madi t̀o ǹḡ kalikɔ̀be-ti kinlé ǹḡ titi-na k̀ì babo kí ndɔ̀y titi k̀osi bè, bá aa yéréré titi-na k̀ì ə̀r kí 'ba-é Kristal kin bè rəm t̀o.

Njékiskəm-je kí s̀o d'isi danḡ 'gəə d̀o kalikɔ̀be kinlé ə̀ kəm-dé rusi r̀o-dé lay.

⁷ Njékiskəm-je kí s̀o lé, ɛ́ kí d̀osay tanḡ k̀ì ɓol bè, njèkungi-ti joo tanḡ k̀ì ngon mangi bè, njèkungi-ti mutə rəmə takəm-é tanḡ k̀ì takəm dow ə̀ njèkungi-ti s̀o lé tanḡ kí yəl soro kí ɔ̀ k̀ì bagi-é taá kin bè. ⁸ Njékiskəm-je kí s̀o lé, nḡ-nḡ ya bagi-é ra məkə-məkə ə̀ kəm-dé rusi r̀o-dé lay. Ndɔ̀ɔ-je k̀ì kada-je adi d̀okàd̀ì lay ya 'panè: Njèkaa njay, Njèkaa njay, Njèkaa njay kí to 'Babe Lubə kí Njètógi-je lay kí to Njèkisi kete low rəm, Njèkisi ɓone rəm, bá kí a ree rəm t̀o.

⁹ Njèkisi d̀o kalikɔ̀be-ti kí to njèkisi k̀ì d̀o ɓal-ɓal lé, loki njékiskəm-je kí s̀o lé, d'a k̀osi gají-é, d'a kulə ríɓa d̀o-é-ti, d'a ra-é oiyo rəmə,

† 4:5 4:5 a Ntd 8:5; 11:19; 16:18; b Ntd 1:4

¹⁰ 'ngatógi-je kí kɔrjoo gidi-é sɔ d'a tɔɔ burmba nangì nò njèkisi dɔ kalikɔbe-ti lé, d'a kɔsi dɔ-dé nangì nò njèkisi kì dɔ ɓal-ɓal-ti lé ə d'a kungì jɔgì ngar-je lə-dé nangì nò kalikɔbe-ti lé ə d'a pa panè: ¹¹ I asi gaki, 'Babe Lubə lə-ji, kadi kɔsgaji kì rifa, kì tógì to 'lə-i, kdɔtalə né-je lay ya to i bá 'ra-dé ə to mɛḡ ndigì lə-i kadi né-je kinlé tò, beba i 'ra-dé-né.

5

Ta kí sɔbi dɔ ngonbati kí taa mbete kí 'tɔsi kì pɔ lo siri

¹ Go-ti, m'oo njèkisi dɔ kalikɔbe-ti lé uwə mbete jikɔl-é-ti. Mbete lé, 'ndàngi ta gidi-ti rəm, mɛḡ-é-ti rəm, bá 'tɔsi pɔ-ti lo siri 'tiṅə-né ta-é.

² Bá m'oo malayka kí tógì-é ṅa pa ta kì ndi-é kí boy-boy panè: Nà bá asi gaki kadi kəsi pɔ-je kí 'tiṅə-né ta mbete kinlé ə teḡ mɛḡ-é wa?

³ Ngà dow kí dɔrɔ-ti, əse dɔnangi-ti nè əse gin nangì-ti kí asi kadi teḡ mbete kin ə oo né kí mɛḡ-é-ti ya goto. ⁴ Beba ma m'nɔ ṅa, kdɔ dow kí asi gaki kadi teḡ mbete lé ə oo né kí mɛḡ-é-ti ya goto.

⁵ Rəmə dow káre kí dan 'ngatógi-je-ti idə-m panè: «'Nɔ al!» 'Oo, ɓɔl kí gin koji-ti lə Juda, ɛ kí to kí gin koji-ti lə ngar Dabidi tətì rɔ kdɔ kadi kəsi pɔ kí 'tɔsi mbete-ti lo siri 'tiṅə-né ta-é lé ə teḡ mɛḡ-é tɔ.

⁶ Rəmə m'oo ngonbati kí tanə ngonbati kí 'tol-é bè, a kì nja-é taá danə bapì mbunə kalikɔbe-ti, kì njékiskəm-je kí sɔ, kì mbunə 'ngatógi-je-ti. Ngonbati lé, gaji-é ra siri, bá kəm-é ra siri tɔ. Kəm-é-je kí siri lé to ndil-je lə Lubə kí siri kí Lubə

ulə-dé lo lay kí donangi-ti nè. ⁷ Ngonbati lé ɔti ree taa mbete kí jikol njékisi do kalikɔbe-ti lé. ⁸ Loki ngonbati taa mbete lé rəmə, njékiskəm-je kí so rəm, 'ngatógi-je kì korjoo gidi-é so lé 'səbi takəm-dé nangi nɔ-é-ti. Nǎ-nǎ ya uwə kunduməngrə-je kì kobi lɔr-je ji-é-ti ji-é-ti. Kobi lɔr-je kinlé, ubi kí ɔti maji rusi mɛɛ-é nji-nji. Ubi kí ɔti maji kinlé, to ta-je kí njékaa njay-je d'isi 'pa kì Lubə. ⁹ Njékiskəm-je kí so, kì 'ngatógi-je lé d'usi pa kí sigi panè: I asi gaki kadi 'taa mbete lé 'kəsi pɔ́ kí 'tiŋə-né ta-é lé ə 'teḡ mɛɛ-é, kɔ do ta lə gin koji-je lay kí donangi-ti nè, kì gin dow-je lay kí ndɔ ta lə-dé tò gay-gay, i bá dow-je 'tol-i adi məsi-i gangi do-dé adi Lubə. ¹⁰ †Dɛ lé, i 'təl-dé adi 'to gin ngar rəm, 'to njégugnə-je kí njérakullə lə Lubə rəm, adi d'a kɔbe do dow-je-ti kí donangi-ti nè.

¹¹ Loki m'gɔ lo rəmə, m'oo ndi kosi malayka-je kí kor-dé to budɔgi-dɔgi nja nǎ-nǎ 'gəə do kalikɔbe, kì do njékiskəm-je, kì do 'ngatógi-je lé.

¹² Dɛ 'pa ta kì ndi-dé kí boy-boy 'panè: Ngonbati kí ndɔki 'tol-é lé, ɛ asi gaki kadi tógi, kì nékingə, kì gosi, kì rɔngǎ, kì kɔsgaji, kì riɓa, kì tóy, lay to 'liə.

¹³ Rəmə m'oo ndi né-je lay kí Lubə ra-dé dɔrǎ-ti, kì donangi-ti, kì gin nangi-ti, kì dan babo-ti, kì né-je lay ya 'panè: Tóy, kì kɔsgaji, kì riɓa, kì tógi, to 'lə njékisi do kalikɔbe-ti rəm, to 'lə Ngonbati ya kì do bal-bal.

¹⁴ Rəmə njékiskəm-je kí so lé 'panè: Amən! Ə 'ngatógi-je lé, 'təsi məkəji-dé nangi bá d'osi do-dé nangi nɔ njékisi do kalikɔbe-ti dɛ kì ngonbati.

6

Ngonbati kəsi né kí meke kí dɔsɔy kí 'tiŋə-né ta mbete

¹ Loki m'oo lo rəmə, pɔ́ kí 'tɔsi mbete-ti lo siri 'tiŋə-né ta-é lé, Ngonbati kəsi kí káre dan-ti ə m'oo ndi kí káre dan njékiskəm-je kí sɔ pa ta adi ndi-é ɓa titi ndàngi ndi bè panè: 'Ree!

² Beɓa m'oo lo rəmə, m'oo sində kí nda ə njékal-é uwə mandangi ji-é-ti, d'adi-é jɔgi ngar, ɛ ɔw kí njètətrɔ kɔ tɔti rɔ.

³ Loki Ngonbati kəsi pɔ́ kí njèkungi-ti joo kí 'tiŋə-né ta mbete lé rəmə, m'oo ndi njékisi kəm kí njèkungi-ti joo panè: 'Ree. ⁴ Rəmə sində kí rangi kí kər titi-nɔ̀ kì pər bè teɛ̀ ə njékal-é ingə tógi kadi un-né lapiya kɔgi dɔnangi-ti, kɔ kadi dow-je 'tijə mindi-nɔ̀; ə d'adi-é kiyəɔ́ kí ngal.

⁵ Loki Ngonbati kəsi pɔ́ kí njèkungi-ti mutə kí 'tiŋə-né ta mbete lé rəmə, m'oo ndi njékisi kəm kí njèkungi-ti mutə panè: 'Ree! Beɓa m'oo lo rəmə, m'oo sində kí ndul. Njékal-é uwə né mboji kɔy-né ji-é-ti. ⁶ Go-ti, m'oo ká né ɓa dan njékiskəm-je-ti kí sɔ lé titi kì ndi dow bè panè: Gemɛ kɔɔ́ káre lé, là-é asi kəm là kullə kí ndɔ káre, ə tɔy kɔɔ́ káre lé, là-é asi kəm là kullə kí ndɔ káre, ngà ubi-je kì man nduu rəmə, ɔdi rɔ al.

⁷ Loki Ngonbati kəsi pɔ́ kí njèkungi-ti sɔ kí 'tiŋə-né ta mbete lé rəmə, m'oo ndi njékisi kəm kí njèkungi-ti sɔ panè: 'Ree! ⁸ Beɓa m'oo lo rəmə, m'oo sində mɔsi ə njékal-é ri-é lə koy ə lo kí koo ɓá to njédan-é. 'Gangi dow-je kí dɔnangi-ti lo sɔ ə d'adi-dé dɔbi-é káre kadi d'ɔw kì tógi

dɔ-ti, kɔ kadi 'tɔl dow-je kì kiyəɔ rəm, kì ɓo rəm, kì yokosi rəm, ɓá kadi d'adi da-je kí wale kí dɔnangi-ti nè 'tɔ́-dé 'tɔl-dé rəm tɔ.

⁹ Loki Ngonbati kəsi pɔ́ kí njèkungi-ti m̀j kí 'tiŋə-né ta mbete lé rəmə, dow-je kí 'tijə mindi-dé kɔ ta lə Lubə rəm, kɔ ta liə kí 'pa d'adi dow-je rəm lé, m'oo-dé gin logugi né-ti. ¹⁰ Dɛ 'tur kɔɔl kì ndi-dé kí boy-boy 'panè: Ngar kí njékaa njay, kí njéra né kí tɔgrɔ-ti, i 'isi kósi bè lé, kàdì ban ɓá 'a gangta kí njururu ə 'a dalba məsi-ji dɔ dow-je-ti kí dɔnangi-ti nè wa? ¹¹ Beba d'adi n̄-n̄ ya kubi kí ngal kí nda-nda ə d'idə-dé 'panè kadi d'ilə mɛḡ-dé dɔ madi-é-ti kaglo sɛ ɓəy, kɔ kadi madkullə-je lə-dé kì ngankɔ́-dé-je kí d'a tɔl-dé titi-n̄ sə-dé bè lé kɔr-dé asi ɓəy ɓane.

¹² †Loki m'oo lo rəmə, m'oo kí Ngonbati kəsi pɔ́ kí njèkungi-ti mɛkɛ́ kí 'tiŋə-né ta mbete lé rəmə, dɔnangi yəki ɓuki-ɓuki rəm, kàdì təl ndul ndi-ndi rəm, kubru n̄ay lay ya titi-n̄ kì məsi bè rəm, ¹³ ɓá kərwəi-je kí dɔrɔ́-ti 'tusi nangi titi-n̄ kì kote kí yəlbo yəki-é n̄ adì kandi-é kí ɓəsɾə ur nangi wuki-wuki kin bè. ¹⁴ †Dɔrɔ́ kəw rɔ-é titi-n̄ kí dow ɓir-né mbete bè ə mbal-je kì dɔgore lo-je kí dan ba-ti lay ya 'ngəsi d'iŋə lo ka-dé kí kete. ¹⁵ Ngar-je kí dɔnangi-ti, kì dow-je kí boy-boy, kì 'boy-je lə asgar-je, kì njénékingə-je, kì njétógi-je, lay kì ɓə-je, kì dow-je kí d'isi dow dɔ rɔ-dé, 'ɓoyɔ rɔ-dé bole mbal-je-ti, kì mbunə mbal-je-ti. ¹⁶ †Ə d'idə mbal-je 'panè: 'Tusi dɔ-ji-ti ə 'ɓoyi-ji takəm

† **6:12** 6:12 a Ntd 11:13; 16:18; b Mat 24:29; Mar 13:24,25; Luk 21:25 † **6:14** 6:14 Ntd 16:20 † **6:16** 6:16 Luk 23:30

njékisi do kalikobe-ti, kì ta wongi-ti lə Ngonbati.
 17 Kdo ndo kí boy kì to ndo wongi lə-dé lé ree
 ngá, ə ná bá à kə gərərə ta-ti wa?

7

Ta kí sɔbi do dow-je lə Lubə

¹ Go né-je-ti kinlé, m'oo malayka-je so d'ə taá kum donangi-ti kí so. Də d'ogì yəl-je kí so kí donangi-ti, kdo kadi yəl ulə donangi-ti al rəm, do babo-ti al rəm, bá kadi ulə do kagi-ti madi al rəm tɔ. ² Rəmə m'oo malayka kí rangi kí i kí lo kubə kadi-ti uwə pɔ lə Lubə kí njékisi kəm ji-é-ti. E pa ta kì ndi-é kí boy idə-né malayka-je kí so kí Lubə adi-dé tógi kadi 'ra donangi, kì babo maji al lé panè: ³ Ɔdi rɔ donangi al, ɔdi rɔ babo al, bá ɔdi rɔ kagi-je al rəm, ya sar kadi j'tosi pɔ nɔ ngannjékullə-je-ti lə Lubə lə-ji moki tá. ⁴ Dow-je kí gin koji-ti lə Israyel lay kí 'tosi pɔ nɔ-dé-ti lé, m'oo ndi dow gangi kər-dé asi budɔgi lo bu kì kɔrsɔ gidi-é so (144.000):

⁵ Gin koji-ti lə Juda lé, də kí 'tosi pɔ nɔ-dé-ti 'ra budɔgi lo dɔgi gidi-é joo,

gin koji-ti lə Rube 'ra budɔgi lo dɔgi gidi-é joo,

gin koji-ti lə Gadi 'ra budɔgi lo dɔgi gidi-é joo,

⁶ gin koji-ti lə Ajer 'ra budɔgi lo dɔgi gidi-é joo,

gin koji-ti lə Néptali 'ra budɔgi lo dɔgi gidi-é joo,

gin koji-ti lə Manase 'ra budɔgi lo dɔgi gidi-é joo,

⁷ gin koji-ti lə Simiyɔ 'ra budɔgi lo dɔgi gidi-é joo,

gin koji-ti lə Lebi 'ra budɔgi lo dɔgi gidi-é joo,

gin koji-ti lə Isakar 'ra budɔgi lo dɔgi gidi-é joo,

⁸ gin koji-ti lə Jabulɔ 'ra budɔgi lo dɔgi gidi-é joo,

gin koji-ti lə Jojepi 'ra budɔgi lo dɔgi gidi-é joo,

gin koji-ti læ Benjameḡ de kí 'tosi pḡ nḡ-dé-ti 'ra budḡgi lo dḡgi gidí-é joo.

⁹ Go né-je-ti kinlé, m'oo kosi dow-je kí 'tò nduy-nduy kí dow à kasi tidə-dé al. Dow-je kinlé, 'to gin dow-je lay kí donangi-ti nè, kì dow-je lay kí ndḡta-je læ-dé tò gay-gay d'ḡ nḡ kalikḡbe-ti kì nḡ Ngonbati-ti, kì kubi-je kí ngal kí nda rḡ-dé-ti rəm, bá d'uwə mbi kagi tan ji-dé-ti rəm tḡ*. ¹⁰ De 'pa ta kì ndi-dé kí boy-boy 'panè: Lubə læ-ji kí isi dḡ kalikḡbe-ti de kì Ngonbati bá 'to njirə kajì læ dow-je. ¹¹ Malayka-je lay, kì 'ngatḡgi-je, kì njékiskəm-je kí sḡ, d'ilə-nḡ 'gəə dḡ kalikḡbe lé sipi. De d'osi dḡ-dé nangi nḡ kalikḡbe-ti lé ə d'osi gajì Lubə ¹² 'panè: Amən! Tḡy, kì kḡsgajì, kì gosi, kì oiyo, kì riḡa, kì tḡgi, kì rḡngḡ to 'lə Lubə læ-ji kí njékisi kì dḡ bal-bal. Amən!

¹³ Beḡa kí káre dan 'ngatḡgi-je-ti lé un ta dḡji-m panè: De kí d'ḡ kì kubi-je kí ngal kí nda rḡ-dé-ti kinlé 'to nḡ-je wa? Ə d'ḡ rá bá 'ree wa? ¹⁴ †M'ilə-é-ti m'panè: 'Ba-m, né-je kinlé i 'gə gow. Beḡa ę təl ilə-m-ti panè: To de kí d'ḡ ta kḡ-ti kí dum nati. De 'togi kubi-je læ-dé kí ngal ə 'tulə dan məsi ngonbati-ti d'adi nda mbəy-mbəy. ¹⁵ Gin-é kin bá d'ḡ-né nḡ kalikḡbe-ti læ Lubə 'pol-é-né ndḡḡ-je kì kada-je meḡ kəy-ti liə. Rəmə njékisi dḡ kalikḡbe-ti lé ra kəy liə dḡ-dé-ti; ¹⁶ adi bo à ra-dé al rəm, kundə man à ra-dé al rəm, kàdì à kḡsi-dé al rəm, bá lo à tungə-dé al rəm tḡ. ¹⁷ Kdḡtalə Ngonbati kí ḡ danḡ lo kalikḡbe-ti lé, bá à to njékul-dé, à

* **7:9** 7:9 *Mbi tanlé*, d'uwə ji-dé-ti d'osi-né né kəm dow-ti kí ra né dingəm əse kəm dow-ti kí ra né kí maji nḡ. † **7:14** 7:14 *Mat* 24:21; *Mar* 13:19

kow sə-dé ta man kɛnɛnɛ-je-ti kí to man kiskəm rəm, bá Lubə ya à bɔr man nɔ kəm-dé-ti kɔgi ndɔy-ndɔy rəm tɔ.

8

Ngonbati kəsi pɔ kí njèkungi-ti siri kí 'tiŋə-né ta mbete

¹ Loki ngonbati kəsi pɔ kí njèkungi-ti siri kí 'tiŋə-né ta mbete lé rəmə, lo tò ndingi dɔrɔ-ti ya à kasi ngan kàdì kɔrmutə-je bè. ² Go-ti, m'oo malayka-je siri d'ɔ takəm Lubə-ti ə d'adi-dé təbi mbanga siri tɔ.

³ Bá malayka kí rangi ree ɔ logugi né-ti kì gajibi kí ra kì lɔr ji-é-ti adi to gajibi ró nɔkagi kí ətì maji; nɔkagi-je kí ətì maji-maji lé, d'adi-é nɔ kadì ró logugi né-ti* kí 'ra kì lɔr nɔ kalikɔbe-ti kɔ kadi sa-é suu ɔw nɔ Lubə-ti nati kì ta-je kí njékaa njay-je lay 'pa siə-siə. ⁴ Nɔkagi-je kí ətì maji kí tò ji malayka-ti lé, sa-é suu ɔw nɔ Lubə-ti nati kì ta-je kí njékaa njay-je d'isi 'pa kì Lubə lé. ⁵ †Malayka un gajibi ə ɔy yalpər kí logugi né-ti lé ungi mɛɛ-é-ti rusi, bá bi ilə dɔnangi-ti adi ká né ba titi ndi dow-je bè rəm, ndi ndàngi rəm, ndi təl rəm, bá dɔnangi yəki rəm tɔ.

⁶ Rəmə malayka-je kí siri kí d'uwə təbi mbanga siri ji-dé-ti lé, 'ra rɔ-dé kɔ kól.

Ta kí sɔbi dɔ təbi mbanga-je kí mɛkɛ kí dɔsɔy

* **8:3** 8:3 Logugi né ra gin joo. ɛ kí gin káre to lo ró dɔ-je ə ɛ kí gin káre to lo ró nɔkagi-je kí ətì maji tɔ. ɛ kí nè kinlé to lo ró nɔkagi-je kí ətì maji ya par (Tɛt 30:1). † **8:5** 8:5 Ntd 11:19; 16:18

⁷ Malayka kí dɔsɔy kól tɔbi mbanga rəmə, kɔsi, kì pər kí 'pote natì kì məsi b́á d'ungi dɔnangi-ti, adi kinə dow kay dɔnangi lo mutə rəmə pər ɔ́ kí gin káre lay kì kagi-je kí titi ə wale-je kí mbəl lay ya pər ɔ́ rəm tɔ.

⁸ Malayka kí njèkungi-ti joo kól tɔbi mbanga rəmə, né kí titi-nɔ́ kì mbal kí boy kí ɔ́ pər bè ya d'itə d'ilə dan babo-ti, adi kinə dow kay tati babo lo mutə rəmə, kí gin káre təl məsi, ⁹ adi né-je lay kí Lubə ra-dé adi d'isi-ti kí 'to né-je kí 'taa koo lé, d'oy lay, b́á bato-je lay ya kinə dow kay lo mutə rəmə, kí gin káre tuji kɔgi lay tɔ.

¹⁰ Go-ti, malayka kí njèkungi-ti mutə kól tɔbi mbanga rəmə, kərwəi kí boy i dɔrɔ-ti ɔ́ pər bilim-bilim titi-nɔ́ kì pər ngəl bè usi dan ba-je-ti, kì kəm kɛnɛnɛ-je-ti, adi kinə dow kay ba-je lay kì kəm kɛnɛnɛ-je lo mutə rəmə, kərwəi lé un tati-é kí gin káre lati-lati. ¹¹ Kərwəi kinlé, ri-é lə «Dil», adi man-je lay ya kinə dow kay lo mutə rəmə, kí gin káre ati kangi-kangi toki kàdì dil bè ə dow-je nɔ́ ya kí d'ay man-é lé, kati-é tɔl-dé.

¹² Malayka kí njèkungi-ti sɔ́ kól tɔbi mbanga rəmə, 'kay kàdì, kì nɔ́y, kì kərwəi-je lo mutə ə kí gin káre tuji usi dɔ-ti, adi ɛ́ kí tuji usi dɔ-ti lé usi til, b́á 'kay ndógi lə lo kí kada əse ndógi lə lo kí ndɔɔ lo mutə rəmə, kí gin káre təl lo kí ndul ndi-ndi.

¹³ Loki m'oo lo rəmə, m'oo soro nar kadi dɔrɔ-ti b́á pa ta kì ndi-é kì boy-boy panè: «Tuji én! Tuji én! Tuji à kusi dɔ dow-je kí dɔnangi-ti, kdɔtalə tɔbi mbanga-je kí rangi nɔ́y kadi malayka-je kí mutə d'a kól kadi ba b́əy.»

9

¹ Malayka kí njèkungi-ti m̀i k̀ól t̀əbi mbanga rəmə, m'oo kərwəi káre i dora-ti usi donangi-ti nè. D'adi-é lakere ta bolebe kí sɔy-é goto. ² E teḡ ta bolebe kí sɔy-é goto lé rəmə, sapər teḡ-ti titi-na k̀i sapər mbo bè adi uti kəm kàd̀i, k̀i lo kí taá adi lo ndul ndi-ndi. ³ 'Bete-je 'teḡ dan sapər-ti kinlé 'sane-na donangi-ti ə d'adi-dé tógi kí titi-na k̀i tógi jinə-je kí donangi-ti bè. ⁴ D'idə-dé kadi 'ra wale-je kí donangi-ti, k̀i kam-je, k̀i kagi-je maji al al, ngà dow-je kí pɔ lə Lubə goto nɔ-dé-ti ya par bá kadi 'ra-dé maji al. ⁵ D'adi-dé tarəbi kadi tol dow-je kinlé al, ngà kadi d'adi-dé k̀ɔ ya asi nɔy m̀i ə k̀ɔ kí d'a kadi-dé lé, à to-dé titi-na k̀i to jinə kí tugə dow kin bè. ⁶ Mee ndo-é-je-ti kinlé, dow-je d'a sangi koy ya, ngà d'a kingə-é al. Dow-je d'a ndingə koy, ngà koy à kay-dé kə rəbi ko nu.

⁷ 'Beté-é-je kinlé, 'titi-na k̀i sində-je kí 'tulə néro-je ro-dé-ti kdo kow-né ro-ti kin bè. Né tò do-dé-ti titi-na k̀i jɔgi ngar kí 'ra k̀i lor bè ə takəm-dé titi-na k̀i takəm dow-je bè. ⁸ Bəl do-dé titi-na k̀i bəl do dené-je bè ə ngang-dé titi-na k̀i ngang bɔl-je bè. ⁹ Kàd̀i-dé titi-na k̀i ngowla kon kadi asgar-je ə ká bagi-dé ba titi-na k̀i ká posi-je kí sində ro-je nɔ d'ay-né ngodi k̀i ta ro-ti kin bè. ¹⁰ Mɔngi-dé titi-na k̀i mɔngi jinə-je bè ə ta mɔngi-dé ati njel-njel tɔ. Ə mɔngi-dé lé bá tógi k̀i kadi d'adi-né k̀ɔ dow-je nɔy m̀i lé tò-ti. ¹¹ Ngar kí njəkɔbe do-dé-ti to malayka kí njəkə ta bolebe-ti kí sɔy-é goto. Malayka kinlé, ri-é kí ta Əbrə to Abaddɔ ə 'fa-é Apoliyɔ k̀i ta Grəki tɔ.

¹² Tuji kí dɔsɔy tɔy ngá. 'Oo, tuji-je kí rangi joo à ree go-ti nɔɔ bəy.

¹³ Malayka kí njèkungi-ti meke kól təbi mbanga rəmə, m'oo ndi dow ba gaji da-je-ti kí ra so kí to gaji da-je kí logugi né-ti kí 'ra kì lɔr adi tò nɔ Lubə-ti. ¹⁴ Ə dow kí m'oo ndi-é lé, idə malayka kí njèkungi-ti meke kí ɔw kì təbi mbanga lé panè: 'Tuti malayka-je kí so kí 'tilə-dé sil dan ba Eprati-ti. ¹⁵ Ə malayka-je kí so kí d'isi do nja-dé-ti kɔɔ dɔkàdi-é, kì ndo-é, kì nɔy-é, kì bal-é kinlé, 'tuti-dé kadi kinə dow kay dow-je lo mutə rəmə, d'a tɔl də kí gin káre lay. ¹⁶ Beba asgar-je kí njékal sində-je lé kɔr-dé ra budoḡi-dɔḡi nja nɔnɔ lo joo. 'Gangi kɔr-dé adi m'oo. ¹⁷ Beba meḡ né-ti kí ram titi-nɔ kì nɔ bə lé, m'oo sində-je kí njékal-dé-je 'tulə ngowla kɔn kadi asgar-je rɔ-dé-ti, bal-é titi-nɔ kì pər bə rəm, titi-nɔ kì bal dɔrɔ bə rəm, bá titi-nɔ kì bumati bə rəm tɔ. Do sində-je lé titi-nɔ kì do bɔl-je bə ə pər, kì sapər, kì yalpər teḡ ta-dé-ti. ¹⁸ Kinə dow kay dow-je lo mutə rəmə, yokosi-je kí gin mutə kinlé, tɔl də kí gin káre lay. Yokosi-je kí mutə lé to pər, kì sapər, kì yalpər kí teḡ ta sində-je-ti lé. ¹⁹ Kɔɔ sində-je lé d'ɔw kì tɔḡi ta-dé-ti rəm, bá mɔngi-dé-ti rəm; mɔngi-dé titi-nɔ kì li-je bə ə do-dé tò mɔngi-dé-je-ti lé, adi do-dé-je kinlé bá d'adi-né kɔ dow-je.

²⁰ Ndəḡi dow-je kí yokosi-je kin tɔl-dé al lé, d'inə panjiyə-dé kí sobi do kullə ra-dé-je lé kɔḡi al; də d'osi do-dé nangi nɔ ndil-je-ti kí maji al, kì nɔ magi-je-ti kí 'ra kì ji-dé kí to lɔr-je, kì ngowla-je, kì 'ningəkasi-je, kì ər-je, kì kagi-je bá 'ra lé ya par-par. Magi-é-je kinlé, kəm-dé oo lo al rəm,

mbi-dé oo ta al rəm, bá 'njiyø al rəm to. ²¹ Dow-je kinlé, panjiyø-dé-je kí maji al maji al kí sobi do tol dow-je, kì ra kugø-je, kì ra kaya-je, kì bogi-je kinlé de 'tusi d'inø kogi al.

10

Ngon mbete kí d'adi Ja

¹ M'oo malayka kí rangi kí njètógi, kí ulø kilndi rø-é-ti toki kubi bè ì dora-ti ree rəmø, gangmal gøø do-é ø takəm-é ð njoy-njoy titi kàdì bè, bá nja-é-je titi-na ndo pər kí teḡ bilim-bilim kin bè to. ² Uwø ngon mbete káre kí 'teḡ meḡ-é ji-é-ti. E ilø nja-é kí kòl do babo-ti ø nja-é kí gøl donangi-ti, ³ rəmø ra né kì ndi-é kí boy titi bøl kí ijø rø kin bè. Loki e ra né kì ndi-é kí boy bè lé, ndangi ndi ba lo siri adi m'oo.

⁴ Beba loki ndi ndangi lo siri tanø bè lé, m'oo ta-ti adi m'ow kì ndangi mbete-ti rəmø, m'oo ndi dow ba dora-ti idø-m panè: Ta kí ndi ndangi lo siri bá 'oo kinlé, i 'ngəm meḡ-i-ti bi i 'ndangi mbete-ti al.

⁵ Rəmø malayka káre kí kete m'oo-é a taá ilø nja-é káre do babo-ti ø ilø kí káre donangi-ti lé, un jikol-é kí taá dora-ti; ⁶ ngá bá ubi rø-é kì ri njèkisi kì do bal-bal kí to njèra dora kì né-je kí meḡ-é-ti, njèra donangi kì né-je kí tò-ti, njèra babo kì né-je kí titi. E ubi rø-é panè: Dow à ngøbi kaglo kí rangi al ngá! ⁷ Ngà meḡ ndo-ti kí ndi malayka kí njèkungi-ti siri à ba ø loki e à kisi do nja-é-ti kdo kól tøbi mbanga lé rəmø, né-je lø Lubø kí tò lo boyo-é-ti lé, à ra-né, titi kí e

ilə-né mbe Poyta kí Maji kete adi ngannjékullə-je liə kí 'to njépata-je kí ta-é-ti.

⁸ Go-ti rəmə, ndi dow kí m'oo dora-ti lé pa sə-m ta rangi bəy panè: 'Ōw 'taa ngon mbete kí 'teḡ meḡ-é kí tò ji malayka-ti kí a taá bá ilə nja-é káre do babo-ti ə ilə kí káre donangi-ti kinlé. ⁹ Loki m'isi m'ow ki ro malayka-ti lé, m'idə-é m'panè n'adi-m ngon mbete lé. Beba e idə-m panè: 'Taa 'uso. Ngon mbete kinlé, meḡ-i-ti rəmə, à kati kangi-kangi, ngà ta-i-ti bá à nəl titi-nə kì ubi toji bè. ¹⁰ M'taa ngon mbete kí ji malayka-ti lé m'uso. Ta-m-ti nè lé, nəl titi-nə kì ubi toji bè, ngà loki m'uu kəy rəmə, lo kí meḡ-m-ti ati kangi-kangi.

¹¹ Go-ti, d'idə-m 'panè: Tò kadi i 'pa ta kí ta Lubə-ti rangi ya bəy kdo kilə-né ta do gin dow-je-ti lay kí donangi-ti nè, kì gin dow-je kí ndota-je lə-dé tò kí gay-gay rəm, bá ngar-je rəm to.

11

Dow-je kí joo kí njépata do né-ti kì d'oo kì kəm-dé ə do ta-ti kí d'oo kì mbi-dé rəm

¹ Go-ti, d'adi-m tuwətógi kí titi-nə kì kagi mboji ngal né bè ə d'idə-m 'panè: «I taá 'mboji kəy lə Lubə rəm, 'mboji logugi né rəm, bá 'tidə kor dow-je kí d'isi meḡ-é-ti d'isi d'osi do-dé nangi nò Lubə-ti rəm to. ²† Ngà lo kí takəy-ti lə Lubə rəmə, 'mboji al, inə adi tò; kdotalə d'adi dow-je kí 'to dow-je lə Lubə al, adi bebo lə Lubə kí to bebo kí aa njay lé, de d'a mbəjrə kì nja-dé nəy korsə gidi-é joo.»

† 11:2 11:2 Luk 21:24

³ «M̄ Lubə, m'a kullə dow-je lə-m joo kí njéka lo né-ti koo kì kəm-dé kí d'ulə kubì ndingəndoo rə-dé-ti, kdo pa-né ta kí ta-m-ti ndo budɔgi gidi-é joo kì kormekę (1.260).»*

⁴ Njépata-je kí ta Lubə-ti kí joo kinlé, 'to kagi olibiye-je kí joo, bá 'to kagnaɔ lampi-je kí joo kí njéka takəm 'Ba njédɔnangi-ti. ⁵ Kinə dow ndigi ra sə-dé né kí maji al rəmə, pər teę ta-dé-ti ɔ̄ njéba-je lə-dé ruki-ruki. Bè ya, dow kí ndigi ra sə-dé né kí maji al rəmə, kadi koy kí bè kin ya dowbé oy. ⁶ Gangi ndo-je-ti kí d'a pa-né ta-je kí ta Lubə-ti kinlé, d'ow kì tógi kadi d'uti kəm dora kdo kadi ndi ədi al rəm, d'ow kì tógi kadi d'adi man təl məsi rəm, bá d'ow kì tógi kadi d'adi tuji-je kí gay-gay usi dɔnangi-ti rəm tɔ. Né-é-je kinlé, ndo kí męę-dé ndigi ya rəmə d'a ra-ra.

⁷ †Loki de d'ilə mbę lə-dé gin-é gangi rəmə, da à teę bolebe-ti kí sɔy-é goto kdo ree rə sə-dé ə tətí-dé rə rəm, bá à təl-dé rəm tɔ. ⁸ Nin-dé à tò ndaa lo-ti męę febo-ti kí boy kí ndoki 'bə 'Babe lə-dé kagdəsi-ti titi. Be kinlé, d'adi to takəm febo Sɔdɔm†, kì dɔnangi Ejipti. ⁹ Gin dow-je lay kí dɔnangi-ti nè, kì dow-je kí ndɔta lə-dé tò gay-gay lay ya d'a ree koo nin-dé lé bè-bè ya ndo mutə kì dəbi ndo káre bi d'a ndigi kadi dow dubi-dé al. ¹⁰ Dow-je kí dɔnangi-ti nè d'a ra rɔnəl dɔ koy-

* **11:3** 11:3 Ndo kí budɔgi gidi-é joo kì kormekę lé to nɔy kɔrsɔ gidi-é joo, adi to bal mutə kì nɔy mekę ('Ndó Ntd 11:2; 12:6,14).

† **11:7** 11:7 Ntd 13:5-7; 17:8 † **11:8** 11:8 Męę Kunmindí-ti kí Low lé Sɔdɔm tɔji lo kí majal ɔ̄ fe do-ti ə Ejipti tɔji gin dow-je kí 'to njéba-je lə Israyel-je rəm, njépole magi-je rəm (Eja 1:9-10; Kgn 18-19).

dé-ti, d'a tilə kole, d'a kulə k̀i kadkare kadi-na kdo kosi-né né kəm-na-ti, kdotalə njépata-je kí ta Lubə-ti kí joo kinlé d'adi dow-je k̀o n̄a.

¹¹ Ngà loki ndo mutə k̀i dəbi ndo káre kinlé à tingə rəmə, Lubə à kulə k̀i koo kiskəm meḡ-dé-ti kadi d'a t̄osi ndəl k̀i k̄a k̀i nja-dé taá, kadi dow-je kí d'a koo-dé lé, bəl à kində bandi-dé gangi, ¹² rəmə njépata-je kí ta Lubə-ti kí joo kinlé, d'a koo ndi dow à ba dora-ti kidə-dé panè: Ali kí taá nè! Rəmə deḡ d'a kal kí taá dora-ti dan kilndi-ti ə njéba-je lə-dé d'a koo go-dé lo kow dora-ti. ¹³ †ə tajinati nè ya donangi à yəki k̀i tógi-é n̄a, adi kinə dow kay bebo kinlé lo dōgi rəmə, kí gin káre tėti nangi lirim-lirim. Donangi kí à yəki kinlé à ra kadi dow-je budōgi lo siri d'a koy. Ndəgi dow-je kí d'a n̄ay lé, d'a bəl n̄a adi d'a kosgaji Lubə kí dora-ti.

¹⁴ Tuji kí njèkungi-ti joo dəə. Ngà, 'oo, tuji kí njèkungi-ti mutə əw ree ngosnè.

Ká təbi mbanga kí njèkungi-ti siri ba ər n̄o k̄əbe lə Kristi

¹⁵ Malayka kí njèkungi-ti siri kól təbi mbanga. Rəmə ndi dow-je ba boy-boy dora-ti panè: K̄əbe kí donangi-ti nè lé, 'təl-né d'adi 'Babe lə-ji ə d'adi Kristi, dow kí Lubə mbəti-é. E à k̄əbe k̀i do bal-bal. ¹⁶ Rəmə 'ngatōgi-je kí k̄əjoo gidi-é so kí d'isi do kalik̄əbe-je-ti lə-dé takəm Lubə-ti lé, 'təo burmba nangi ə d'osi do-dé nangi n̄o Lubə-ti, ¹⁷ 'panè: 'Babe Lubə kí njètōgi-je lay, i kí 'to njèkisi kete low n̄u rəm, i ya 'to njèkisi ngosnè

† 11:13 11:13 Ntd 6:12; 16:18

rəm, je j'ra-i oiyo kɔɔ i 'oji tógi-i kí n̄a adi i 'ində kɔɔbe lə-i. ¹⁸ Wɔngi ra gin dow-je kí gay-gay kí dɔnangi-ti nè ə i kàrè wɔngi ra-i tɔ ngá, adi kaglo asi kadi 'gangi ta dɔ dow-je-ti kí d'oy ə kadi ugə dɔ-ji ngannjékullə-je lə-i kí 'to njépata-je kí ta-i-ti, kà njékaa njay-je, kà dow-je kí 'bəl-i, kà ngan dow-je, kà dow-je 'boy ə kadi i 'tɔɔ ko dow-je kí 'to njétuji dɔnangi.

¹⁹ †Rəmə takəy lə Lubə kí dɔrɔ-ti teḡ ə sanduki liə kí to sanduki kulə noji nati kà dow-je tò meḡ kəy-ti liə lé tɔ. Go-ti, ká né ɓa titi ndi dow-je bə rəm, ndi ndàngi rəm, ndi təl rəm, dɔnangi yəki rəm, bá kosi gay n̄a rəm tɔ.

12

Ta kí sobi dɔ dené, kà ngon, kà dragɔ

¹ Nékoji kí tò bəl n̄a teḡ dɔrɔ-ti adi to dené kí ulə kàdì rɔ-é-ti titi-n̄a kà kubi bə, nja-é tò dɔ n̄ay-ti, ə kərwəi-je dɔgi gidi-é joo ɓá to jɔgi ngar kí dɔ-é-ti. ² E ndan ngon ə ndo ra-é adi nɔ boy-boy.

³ Nékoji kí rangi teḡ dɔrɔ-ti, adi to ndəngrə dragɔ kí kər titi-n̄a kà pər bə, dɔ-é *ra siri, gaji-é ra dɔgi ə dɔ-é-je kí siri lé ngan jɔgi ngar siri tò-ti tɔ. ⁴ Kinə dow kay kərwəi-je kí dɔrɔ-ti lo mutə rəmə, mɔngi-é ɔr kí gin káre lay ungi dɔnangi-ti. Dragɔ lé, a taá n̄ə dené-ti kí ɔw kà koji ngon lé, kadi loki oji-é taá ya rəmə jè n'uso-é rum-rum. ⁵ E oji ngon kí dingəm, adi ngon kinlé, e ɓá à kɔɔbe dɔ gin dow-je-ti lay kà gɔl ngowla ji-é-ti. Ə ngon-é lé, Lubə un-é kà rɔ-é-ti dɔ kalikɔɔbe-ti liə.

† **11:19** 11:19 a Ntd 8:5; 16:18; b Ntd 16:21 * **12:3** 12:3 Dragɔ lé to sú. Oo 12:9

⁶ Beba dené lé ay ow diləlo-ti kí Lubə ra kete kɔɔ ta liə, kɔɔ kadi d'adi-é né uso-ti ndo buɔɔgi gidi-é joo kì kɔɔmekę (1.260).†

⁷ †Rɔ usi dɔɔɔ-ti, adi Misəl dę kì malayka-je liə 'rɔ kì Dragɔ. Dragɔ dę kì malayka-je liə 'rɔ sə-dé tɔ. ⁸ Ngà tógi-dé asi al adi 'tubə-dé kɔɔgi dɔɔɔ-ti. ⁹ †D'osi ndəngɔ Dragɔ lé d'ilə-é, ę kí to bugə li, kí 'ba-é Sú rəm, Satɔ rəm, kí to njəkədi dow-je kí dɔnangi-ti nè lay lé d'osi-é d'ilə-é dɔnangi-ti nè nati kì malayka-je liə.

¹⁰ Beba m'oo ndi dow ba boy dɔɔɔ-ti panè:
Kaglo kaji ree ngá!
kaglo tógi, kì kɔɔbe lə Lubə lə-ji ree ngá!
Bá kaglo tógi lə Kristi‡ ree ngá!
Kɔɔtalə njəkiləta dɔ ngankɔ-ji-je-ti kí njəkadmęę
lé,
d'osi-é d'ilə-é nangi ngá!
Njəkilə ta dɔ-dé-ti nɔ Lubə-ti ndɔɔ-je kì kada-je
lé, d'osi-é d'ilə-é ngá.

¹¹ Ngankɔ-ji-je 'təti-é rɔ kì takul məsi Ngonbati rəm, kì takul ta lə Lubə kí dę 'pa d'adi dow-je rəm, bá dę 'bəl rɔ-dé al, adi lé asi kəm koy kàrè jè d'oy-né. ¹² Gin-é kin bá kadi səi dɔɔɔ-je 'rai rɔnəl ə kadi səi njəkisi dɔɔɔ-ti-je 'rai rɔnəl tɔ! Tuji à kusi dɔnangi-ti kì dɔ babo-ti! Kɔɔtalə Sú risi nangi kì rɔ-si-ti nɔɔ, kì wɔngi męę-é-ti nji-nji, ę gə kí kaglo liə nàý ndę bè.

† **12:6** 12:6 Ndo kí buɔɔgi gidi-é joo kì kɔɔmekę lé to nàý kɔɔso gidi-é joo, adi to bal mutə kí nàý mekę ('Ndó Ntd 11:2; 12:14).

† **12:7** 12:7 Jud 1:9 † **12:9** 12:9 Luk 10:18 ‡ **12:10** 12:10 Kristi lé kɔɔ męę-é to dow kí Lubə mbəti-é.

13 Loki Dragḡ oo kí d'osi-é d'ilə-é donangi-ti lé, ɛ ngodi go dené kí oji ngon kí dingəm lé to. 14 Beba d'adi dené lé bagi soro kí boy joo kadi i ɔw-né diləlo-ti kəl lo-ti liə, lo-é-ti kin bá d'a kadi-é né uso-ti bal mutə kì n̄ay mekeḤ kadi isi say kì li lé. 15 Rəmə li lé ungi man ta-é adi titi-n̄a kì man ba bè go dené-ti lé, kdɔ kadi man ində dené lé ɔw siə. 16 Ngà nangi ra kì dené lé; beba man ba kí dragḡ ungi kì ta-é lé, nangi teḡ ta-é ɔr njɔti. 17 Wɔngi ra Dragḡ do dené-ti lé, adi ɔw ilə rɔ do ndəgi gin koji-ti liə, kí 'to njétəl rɔ-dé go ndukun-je-ti lə Lubə rəm, njéka do ta-ti lə Jēju rəm to.

18 Dragḡ lé ɔ taá do yangra-ti ta babo-ti.

13

Ta kí sobi do da kí teḡ dan babo-ti

1 †Go-ti rəmə, m'oo da káre teḡ dan babo-ti, gaji-é ra doḡi ə do-é ra siri, gaji-é-je kí doḡi kinlé ngan jɔgi ngar tò-ti lay bá do-é-je kí siri lé kàrè 'ndàngi ri-je-ti káre káre lay 'pa-né ta kɔbi do Lubə-ti. 2 Da kí m'oo-é lé, tan̄a kì kàgì bè, nja-é boy tan̄a kì nja da tɔ kí ri-é lə Ursi ə ta-é tan̄a kì ta bɔl bè to. Dragḡ adi-é tógi, kì kalikɔbe, bá adi-é kɔbe kí nḡa rəm to. 3 Loki m'oo do-é-je lé rəmə, toki né kí do-é káre ingə dò kí asi koy bè, ngà dò lé bá təl idi. Dow-je kí donangi-ti nè lay ya da kinlé, ɔr ndil-dé adi d'un̄gi-n̄a go-é-ti. 4 De d'osi do-dé nangi n̄ə Dragḡ-ti kdɔtalə ɛ adi kɔbe

Ḥ 12:14 12:14 Bal mutə kì n̄ay meke lé to n̄ay korsɔ gidi-é joo ('Ndó Ntd 11:2; 12:6) † 13:1 13:1 Ntd 17:3,7-12

ḡa lé, bá d'osi do-dé nangi nḡ ḡa-ti lé 'panè: Ná bá tana kì ḡa kin wa? Ə ná asi ro siə wa?

⁵ ḡa lé d'adi-é tarəbi kadi pa-né ta-je kí nga-nga rəm, kadi pa-né ta kəbi-je do Lubə-ti rəm, bá d'adi-é tógi kadi ra-né kullə nḡy kərsə gidi-é joo rəm to. ⁶ Rəmə ɛ teḡ ta-é kdo pa-né ta kəbi-je do Lubəti rəm, kdo pa-né ta-je kí maji al maji al do ri-é-ti rəm, do kəy-ti liə rəm, bá do njəkisi dora-ti rəm to. ⁷ D'adi-é tarəbi kdo kadi ro-né kì njékaa njay-je ə tətì-dé ro. Ə d'adi-é tógi do gin koji-je-ti lay kí dənangi-ti nè rəm, do gin dow-je-ti lay kí ndɔta lə-dé tò gay-gay rəm to. ⁸ Beba dow-je kí dənangi-ti nè lay kí d'a kəsi do-dé nangi nḡ ḡa-ti lé, to de kí lo kində gin dənangi-ti nu* ya ri-dé goto meḡ mbete kiskəm-ti lə Ngonbati kí ndəki 'tol-é kinlé.

⁹ Dow kí mbi-é tò rəmə kadi oo-né ta kin: ¹⁰ Kinə tò kadi dow əw be bə-ti lé, à kow be bə-ti ya. Kinə tò kadi dow oy yo kiyəro lé, d'a tol-é kì kiyəro ya to. ɛ kin bá to lo toji kuwə ro nga, kì lo toji kadməḡ lə njékaa njay-je.

Ta kí sobi do ḡa kí teḡ dənangi-ti

¹¹ Go-ti rəmə, m'oo ḡa kí rangi teḡ dənangi-ti bəy. ḡa-é lé gajì-é ra joo titi gajì ngonbati bè ə pa ta titi Dragɔ bè.

¹² ɛ ra kullə kì tógi-je lay kí ḡa kí dəsəy əw-né lé, takəm-é-ti rəm, bá ində tógi do dənangi-ti, kì do dow-je-ti kí dənangi-ti nè lay adi d'osi do-dé nangi nḡ ḡa-ti kí dəsəy kí ingə dò kí asi koy bá təl idi lé. ¹³ ḡa kí gogi nè kinlé, ra né-je kí tò bəl

* **13:8** 13:8 Kər meḡ-é kí rangi bəy: Ngonbati bá 'tol-é lo kində gin dənangi-ti nu.

ṅa sar, ɛ adi pər i dɔra-ti usi dɔnangi-ti takəm dow-je-ti. ¹⁴ Da-é kinlé ur dow-je kí dɔnangi-ti nè wale k̀i né-je kí tò bəl-bəl kí d'adi-é tarəbi rané takəm da-ti kí dɔsɔy lé. Beba ɛ idə-dé kadi 'ra né madi d'adi to takəm da kí ingə dò kiyəɔ bá təl isi kəm lé. ¹⁵ D'adi-é tógi kadi gosi-né né kí 'ra d'adi to takəm da kí dɔsɔy lé, kdɔ kadi pa ta rəm, kadi təl dow-je lay kí d'a mbati kosi dɔ-dé nangi nɔ́-é ɛ-ti kí to takəm da kí dɔsɔy lé. ¹⁶ Beba ɛ ra adi ngan dow-je k̀i dow-je kí boy, njénékingə-je k̀i njéndoo-je, dow-je kí 'to bə-je al k̀i bə-je lay ya d'ijə-dé ndaji jikɔl-dé-ti əse nati nɔ́-dé-ti. ¹⁷ Ə dow kí ndaji kí tò k̀i ri da lé əse kɔr né kí ɛ bá to ri-é, goto rɔ-é-ti lé, à ndogɪ né al rəm, bá à rabi né al rəm tɔ.

¹⁸ Lo kí kadi dow ɔw k̀i gosi dɔ-ti ɔn: Dow kí to njénégə rəmə, kadi dowbé ra kɔr né kí sɔbi dɔ da lé. Kdɔ ta lə to kɔr né kí sɔbi dɔ dow ə kɔr-é to bumeke k̀i kɔrmeke gidi-é meke (666).

14

Ta kí sɔbi dɔ Ngonbati k̀i dow-je kí d'ugə dɔ-dé

¹ †Loki m'oo lo rəmə, m'oo Ngonbati a dɔ mbal siyɔ-ti, ə m'oo dow-je budɔgi lo bu k̀i kɔrsɔ gidi-é sɔ kí 'ndangi ri-é, k̀i ri Bɔbi-é nati nɔ́-dé-ti d'a nati k̀i Ngonbati lé tɔ. ² Rəmə m'oo ndi dow ba dɔra-ti titi-nə k̀i ká man-je kí boy kí tal bum-bum bè rəm, bá titi-nə k̀i ndi kí ndangi k̀i tógi-é ṅa rəm, bá ndi dow kí m'oo lé, ba titi-nə k̀i kunduməngrə-je kí njékində-é-je d'isi d'ində kin bè rəm tɔ. ³ Dowbé-je kinlé, d'a nɔ́ kalikɔbe-ti, k̀i

† 14:1 14:1 Ntd 7:3

takəm njékisi kəm-je-ti kí sɔ, kì takəm 'ngatógi-je-ti d'a d'usi pa kí sigi. Pa-é kinlé, dow kí rangi à kasi ndó al, ngà dow-je kí budɔgi lo bu kì kɔrsɔ gidi-é sɔ kí Ngonbati gangi do-dé donangi-ti kin ya bá d'a ndó.

⁴ Dę kin bá 'to dow-je kí 'ra kaya kì dené-je al, kdɔtalə dę 'gə dené al. Dę d'un go Ngonbati lo lay kí ɔw-ti. Ngonbati gangi do-dé dan dow-je-ti adi 'này kì kandi né kí dɔsɔy kí d'adi Lubə rəm, d'adi Ngonbati rəm. ⁵ Dę d'ədi ta nja káre al, adi 'to dow-je kí ta goto do-dé-ti.

⁶ Go-ti, m'oo malayka kí rangi bəy nar kàdi dɔrɔ-ti. Ẹ ɔw kì Poyta kí Maji kí à tò sartagangi kdɔ kadi ilə mbe-é adi dow-je kí donangi-ti nè, adi to gin dow-je lay kí donangi-ti nè, kì dow-je lay kí ndɔta lə-dé tò gay-gay rəm tɔ. ⁷ Malayka lé pa ta kì ndi-é kí boy panè: 'Bəli Lubə ə ɔsi gaji-é, kdɔ kaglo kí ę à gangi-né ta lé ree ngá. Ɔsi do-si nangi nɔ Njèra dɔrɔ-ti kì donangi, Njèra babo kì kəm kɛnɛnɛ-je.

⁸ †Malayka kí njèkungi-ti joo un go malayka kí kete lé panè: Babilɔn usi ngá boo! Ẹ usi boo! Babilɔn bebo kí boy lé usi boo! Ẹ bá adi kaya ra-é kí nɔ gin dow-je kí gay-gay d'ay titi-nɔ kì yibi bè.

⁹ Malayka kí njèkungi-ti mutə un go malayka-je kí joo kete lé pa ta kì ndi-é kí boy panè: Kinə dow madi ɔsi do-é nangi nɔ da-ti lé rəm, nɔ né-ti kí to takəm-é rəm, bá d'ijə ndaji nati nɔ-é-ti əse ji-é-ti lé, ¹⁰ ę kàrè à kay yibi nduu wɔngi lə Lubə kí to yibi kí do rɔ-é doy kí d'ungi mɛę kobi

† 14:8 14:8 Ntd 18:2

wongì-tì lə Lubə tɔ. Dowbé à kingə kò dan pər-tì, kì dan yalpər-tì takəm malayka-je-tì kí d'aa njay, kì takəm Ngonbatì-tì. ¹¹ Kì do ɓal-ɓal ya kò lə-dé à kosi go-nə go-nə titi-nə kì sapər kí suu luki-luki kin bè. Dow-je kí njəkosi do-dé nangì nò da-tì, kì nò né-tì kí to takəm-é rəm, ɓá dow kí rá-rá kí ri da lé ɓá d'ijə-né ndajì rɔ-é-tì lé, lo taakoo lə-dé goto, ndɔɔ rəm, kada rəm.

¹² E kin ɓá to lo toji kuwə rɔ ngə lə njékaa njay-je kí 'to njétəl rɔ-dé go ndukun-je-tì lə Lubə, kí 'to njéka do mɛḡ-dé-tì kí d'adi Jeju.

¹³ Rəmə m'oo ndi dow ɓa dɔra-tì idə-m panè: I 'ndàngì ta kin: Kí ngosnè-tì kin ya dow-je kí 'nam kàdì 'Babe-tì ɓá d'oy lé, 'to njénékumə-je. Oiyoy, Ndil kí aa njay pa bè, kɔɔ kadi 'taa koo ta kullə-je-tì lə-dé, kɔɔ ta lə kullə-je lə-dé dan go-dé.

¹⁴ Lokì m'oo lo rəmə, m'oo kilndi kí nda ə m'oo dow kí tanə kì Ngon lə dow bè isi do kilndi-tì lé; jɔgi ngar kí 'ra kì lɔr tɔ do-é-tì ə uwə ngɔrɔngi kí atì jì-é-tì. ¹⁵ Malayka kí rangì teḡ mɛḡ kəy-tì lə Lubə pa ta kì njəkisi do kilndi-tì lé, kì ndi-é kí boy panè: 'Ulə ngɔrɔngi lə-i ijə-né ko, kɔɔtalə ko kí dɔnangi-tì ɔr mir-mir adi nɔy kijə-é ree ngá. ¹⁶ Beɓa njəkisi do kilndi-tì ulə ngɔrɔngi liə lé dɔnangi-tì rəmə, ko kí dɔnangi-tì toki kijə.

¹⁷ Malayka kí rangì teḡ mɛḡ kəy-tì lə Lubə kí dɔra-tì ya ɓəy. E kàrè uwə ngɔrɔngi kí atì jì-é-tì tɔ.

¹⁸ Go-tì, malayka kí rangì kí to njəkow kì tógi do pər-tì teḡ logugi né-tì pa ta kì njəkuwə ngɔrɔngi kí atì jì-é-tì lé kì ndi-é kí boy panè: 'Ulə ngɔrɔngi lə-i kí atì lé ijə-né kùl nduu-je kí dɔnangi-tì,

kdotalə kandi-é or mir-mir ngá. ¹⁹ Beba malayka lé, ulə ngorongi liə kì donangi-ti ijə-né nduu kí donangi-ti ungi meḡ né mbore man nduu-ti kí boy kí wongi lə Lubə kí n̄a tò meḡ-é-ti. ²⁰ †'Mbore nduu meḡ né mbore man nduu-ti lé gidi bebo-ti ndaa-ti. Rəmə məsi tal-ti bul-bul uwə jəm ta sində taá n̄ə jimm ə tati-é à kasi kilometrə bumutə je bè.

15

Kò-je kí gin siri

¹ Bəy bá m'oo nékoji kí rangi kí tò bəl kí maji koo meḡ dora-ti, adi to malayka-je siri kí d'uwə kò-je kí gin siri ji-dé-ti, ə to sɔy kò-je kí Lubə à kində-né ngangì wongi liə. ² Go-ti, m'oo né kí tana kì babo kí ndɔy ngilingi-ngilingi titi kosi kí 'pote nati kì pər bè, ə njətəti rɔ da, de kì né kí to takəm-é rəm, kər né kí ɔw nati kì ri-é lé d'a taá dan babo-ti kí ndɔy ngilingi-ngilingi lé. De d'uwə kunduməngrə-je lə Lubə ji-dé-ti, ³ d'usi-né patóy lə Moiyiji kí ngonnjèkullə lə Lubə, kì patóy lə Ngonbati 'panè: 'Babe Lubə kí njètógi-je lay! Kullə ra-i-je tò bəl-bəl rəm, maji koo rəm; kojra-je lə-i to kojra-je kí njururu rəm, kojra kí togrɔ-ti rəm; i to ngar lə gin dow-je lay. ⁴ 'Babe, n̄a bá à bəl-i al əse n̄a bá à kosi gaj-i al wa? Kdo i ya kì kár-i-rè bá aa njay-njay. Gin dow-je lay ya d'a ree kdo kosi do-dé nangi n̄ə-i-ti, kdotalə dow-je lay d'oo kí kullə ra-i-je tò njururu.

⁵ Go né-je-ti kinlé, m'oo kəy lə Lubə meḡ dora-ti rəmə, ta-é toki teḡ adi m'oo kəy kí 'ra kì kubi kí

† 14:20 14:20 Ntd 19:15

to lo kingə-nə kì Lubə ɔ mɛɛ-é-ti. ⁶ Malayka-je kí siri kí d'uwə kɔ-je kí gin siri ji-dé-ti lé, 'teḡ mɛɛ kəy-ti lə Lubə kì kubi kí nda mbəy-mbəy ə ndɔy ngilingi-ngilingi rɔ-dé-ti rəm, fá 'dɔɔ bədi-dé kì nda dɔɔ bədi kí 'ra kì lɔr rəm tɔ. ⁷ Kí káre dan njékisi kəm-je-ti kí sɔ lé adi malayka-je kí siri lé kobi lɔr-je siri kí wɔngi lə Lubə kí to njékisi kì dɔ bal-bal rusi. ⁸ Rəmə riba, kì tógi lə Lubə ra adi sapər rusi mɛɛ kəy liə, adi dow à kasi kɔw-ti al ya sar kadi kɔ-je kí gin siri kí malayka-je kí siri d'uwə ji-dé-ti kinlé ində-né ngangí-é.

16

Kobi-je kí siri kí sɔbi dɔ wɔngi lə Lubə

¹ Go-ti, m'oo ndi dow ba boy mɛɛ kəy-ti lə Lubə ə idə malayka-je kí siri lé panè: Wɔngi lə Lubə kí tò mɛɛ kobi-je-ti kí siri kinlé, ɔwi 'mbəli dɔnangi-ti!

² Malayka kí dɔsɔy ɔw mbəl wɔngi kí mɛɛ kobi-ti liə dɔnangi-ti rəmə, dɔ basrangí kí tò bəl ə to nɔ usi dɔ dow-je-ti kí d'ow kì kɔr né lə dɔ rəm, fá d'osi dɔ-dé nangi nɔ né-ti kí to takəm-é rəm tɔ.

³ Malayka kí njékungi-ti joo mbəl wɔngi kí mɛɛ kobi-ti liə dan babo-ti adi babo təl məsi kí titi-nɔ kì məsi dow kí oy bè, adi né-je lay kí d'isi dan babo-ti lé d'oy.

⁴ Malayka kí njékungi-ti mutə mbəl wɔngi kí mɛɛ kobi-ti liə dan ba-je-ti, kì kəm kənɛnɛ-je-ti adi təl məsi. ⁵ Rəmə m'oo ndi malayka kí ɔw kì tógi dɔ man-je-ti panè: I 'to njèra né kí njururu, 'to njékisi low nɔ rəm, 'isi bone rəm, i

'aa njay-njay bá 'gangi-né ta-je kinlé bè. ⁶ Kdo de d'ungi məsi njékaa njay-je kì njépata-je kí ta-i-ti nangi, ə i 'adi-dé məsi d'ay tɔ; to tó-é kadi d'ay ya. ⁷ Ə m'oo ndi dow logugi né-ti panè: Oiyó, 'Babe Lubə kí Njètógi-je lay, ta-je lə-i kí i 'gangi lé, i 'gangi gangi kí tɔgrɔ-ti rəm, tò njururu rəm tɔ.

⁸ Malayka kí njèkungi-ti sɔ mbəl wɔngi kí mee kɔbi-ti liə dɔ kàdì-ti; d'adi-é tarəbi kadi adi pər ɔ̃ dow-je. ⁹ Ə dow-je lé, kunji pər kí tungə pil-pil ya nətì-dé kərìm-kərìm. Bè ya kàrè, de 'mbati kiṅə panjiyè-dé-je kí maji al kɔgi kulə-né riba dɔ Lubə-ti rəm, bá 'pa ta kí maji al dɔ ri Lubə-ti kí ɔw kì tógi dɔ kɔ̃-je-ti kinlé rəm tɔ.

¹⁰ Malayka kí njèkungi-ti m̃i mbəl wɔngi kí mee kɔbi-ti liə dɔ kalikɔbe-ti lə d̃a lé. Lo ndul kɔbe-ti liə nd̃i-nd̃i; né kí to ra dow-je adi 'tɔ ngangì-dé mægəgə-mægəgə. ¹¹ Ə de 'pa ta kɔbi dɔ Lubə-ti kí dɔr̃a-ti, kdɔtalə né-je kí to kí ra-dé lé rəm, kdɔtalə dɔ basrangi-je kí uso-dé rəm; bè ya kàrè kullə ra-dé-je kí maji al lé de 'tusi d'inqə kɔgi al.

¹² Malayka kí njèkungi-ti meke mbəl wɔngi kí mee kɔbi-ti liə dan ba-ti kí boy kí ri-é lə Eprati rəmə ii lay, bè kdo kadi inə rəbi adi ngar-je kí d'a k̃i lo kubə kàdì-ti. ¹³ Go-ti, m'oo ndil-je kí maji al mutə kí titi-ña kì jè-je bè 'teę ta Dragɔ-ti, kì ta d̃a-ti, bá ta njèkədi ta-ti kí njèba rɔ-é njépata kí ta Lubə-ti tɔ. ¹⁴ Ndil-je kí maji al kinlé, 'to njéra nékɔji-je rəm, njèkɔw rɔ ngar-je-ti kí dɔnangi-ti nè lay, kdo kəw-dé nati kdo ta lə rɔ kí à tò mee ndɔ-ti kí boy lə Lubə kí Njètógi-je lay.

15 †'Babe panè: 'Oo, m'a ree titi-nā kì njèbogi bè. Dow kí njèkisi kəm do rɔ-é-ti ə to njèngəm kubi-je liə kɔ kadi njiyə kuti-é dum kadi d'oo rɔsɔl liə al bá to njènékumə!

16 Ndil-je kí maji al lé, 'kəw ngar-je nati lo-ti kí 'ba-é Armagedɔ kà ta Əbrə.

17 Malayka kí njèkungi-ti siri mbəl wəngi kí mɛḡ kobi-ti liə dan yól-ti. Ndi dow ba boy mɛḡ kəy-ti lə Lubə kalikɔbe-ti liə panè: Ngangi-é ya ngá én! 18 †Go-ti, ndi təl rəm, ndi ndàngi rəm, ndi dow-je ba rəm, dɔnangi yəki yəki kí low nɔ kí dow-je d'isi-né dɔnangi-ti nè kin ya, dow oo gā-é nja káre al bəy. 19 Bebo gángi rɔ-é lo mutə. Bebo-je lə gin dow-je lay ya usi, ə mɛḡ Lubə ole do Babilɔn-ti kí to bebo kí boy, kɔ kadi adi-é ay yibi nduu kí toji wəngi liə kí nā kí tò mɛḡ kobi-ti. 20 †Dɔnangi-je kí dan ba-ti, kì mbal-je 'goto lay. 21 †Kɔsi-je kí boy-boy kí ɔy nā i dɔrɔ-ti tusi do dow-je-ti. Kò kí kɔsi adi dow-je kinlé ra adi 'pa ta kɔbi do Lubə-ti, kɔtələ kò kinlé to kò kí tò bəl nā.

17

Ta kí 'gangi do bebo Babilɔn-ti

1 Go-ti rəmə, malayka-je kí siri kí d'uwə kɔbi siri ji-dé-ti lé, m'oo ɛ kí káre dan-dé-ti ree idə-m panè: 'Ree nè bè, m'a kɔji-i ta kí toki gangi do gɔkaya-ti kí isi do man-je-ti kí boy kin kadi-i 'oo. 2 Ngar-je kí dɔnangi-ti d'ungi-nā do-é-ti 'ra

† **16:15** 16:15 Mat 24:43,44; Luk 12:39,40; Ntd 3:3 † **16:18** 16:18 Ntd 8:5; 11:13,19 † **16:20** 16:20 Ntd 6:14 † **16:21** 16:21 Ntd 11:19

siə kaya, fá kaya liə ya to né kay kí dow-je kí dɔnangi-ti nè d'ay d'adi ra-dé kí yibi-ti.

³ †Ndil kí aa njay ree dɔ-m-ti ə malayka lé un-m ɔw sə-m diləlo-ti, rəmə m'oo dené kí isi dɔ dɔ-ti madi kí kər bir-bir bè, ri-je kí 'pa-né ta kɔbi kì Lubə rusi rɔ-é ripi-ripi; dɔ-é ra siri ə gajì-é ra dɔgi. ⁴ Dené-é kinlé, ulə kubi kí kər yəl-yəl kí là-é n̄a rɔ-é-ti, fá mɔne mbuu kì 'ningó lɔr-je, kì ər-je kí maji-maji, kì məkɔsi-je. Ǝ uwə kɔbi kí 'ra kì lɔr ji-é-ti; kɔbi kinlé, nékɔbi-je, kì né-je kí tò n̄e takəm Lubə-ti kí to kullə ra dené kinlé rusi m̄eḡ-é n̄ji-n̄ji. ⁵ 'Ndàngi ri kí kɔr m̄eḡ-é tò lo bɔyɔ-é-ti nati n̄ɔ-é-ti 'panè: Babilɔn kí boy lé to kɔ dené-je kí njéra kaya rəm, fá to kɔ dow-je kí dɔnangi-ti nè kí 'to njéra nékɔbi-je rəm to. ⁶ Dené kinlé məsi njékaa njay-je, kì məsi njékɔr Poyta-je lə Jeju kadi dow-je d'oo ra-é yibi-ti adi m'oo. Loki m'oo-é bè lé, ndil-m teḡ say.

⁷ Beba malayka lé pa sə-m panè: 'Adi ndil-i teḡ say bè kdɔ ri wa? M'a kidə-i ta kí tò lo bɔyɔ-é-ti kí sɔbi dɔ dené kin rəm, kí sɔbi dɔ dɔ kí dɔ-é ra siri ə gajì-é ra dɔgi kí dené kin isi dɔ-é-ti lé kadi-i 'oo rəm to. ⁸ †Dɔ kí i oo-é kinlé, kete isi, ngà ngosnè goto. Ǝ à teḡ bolebe-ti kí sɔy-é goto kisi kow kì lo tujì-ti, ə dow-je kí dɔnangi-ti nè kí lo kində gin dɔnangi-ti n̄u ya ri-dé toki 'ndàngi m̄eḡ mbete kiskəm-ti al lé, loki d'a koo dɔ lé rəmə, ndil-dé à teḡ say kdɔtalə ndɔki isi, ə ree goto, rəmə təl teḡ a b̄əy.

⁹ Lo kí kadi dow ɔw kì négə kì gosi dɔ-ti ɔn: Dɔ-je kí siri lé to mbal-je kí siri kí dené lé isi dɔ-

ti, ¹⁰ bá to ngar-je siri ya to. Dan ngar-je kí siri lé, de kí m̀i k̀ɔbe ɔr ji-dé-ti ə e kí káre isi ɔ̃ be nè bəy ə e kí káre k̀ɔbe liə ree al bəy. Loki k̀ɔbe liə à ree lé, e à k̀ɔbe kaglo n̄a al. ¹¹ Ə da kí kete isi bá ree goto kinlé, e ya to ngar kí njèkungi-ti jinày joo rəm, bá e to kí káre dan ngar-je-ti kí dɔsɔy kí siri lé rəm to; ə isi ɔw k̀i lo tuji-ti.

¹² Gaji da kí dɔgi kí i oo kinlé to ngar-je kí dɔgi kí de d'ɔ̃ be al bəy, ngà d'a kingə tógi kɔɔ k̀ɔ-né be nati k̀i da lé dan kàd̀i-ti káre-rè. ¹³ De lay ya kɔjra lə-dé ra káre-rè, rɔngà lə-dé k̀i tógi lə-dé lé d'a ra-né kullə lə da lé. ¹⁴ De d'a rɔ k̀i Ngonbati, ngà Ngonbati à tət̀i-dé rɔ kɔɔtalə Ngonbati lé, to 'Babe lə 'babe-je rəm, bá to Ngar lə ngar-je rəm to; ə de kí Lubə ba-dé, mbəti-dé, kí 'to dow-je liə kí tɔgrɔ-ti kí d'a nati k̀i Ngonbati lé, d'a tət̀i-dé rɔ to.

¹⁵ Malayka lé təl idə-m panè: Man-je kí i oo bá dené kí njèkaya isi do-ti kinlé, to gin dow-je lay kí donangi-ti nè, k̀i gin dow-je kí ndɔta lə-dé tò gay-gay. ¹⁶ Gaji da kí dɔgi kí i oo kinlé, de k̀i da lé d'a kɔsi dené kí njèkaya lé k̀i ta, kɔɔ taa né-je liə lay ə kiŋə-é kuti-é dum, d'a kuso da-é ə d'a ró singə-é pər ruki-ruki. ¹⁷ Kɔɔtalə Lubə ra kullə meḡ-dé-ti kɔɔ kadi 'ra kɔjra liə rəm, kadi kɔjra lə-dé ra káre-rè, rəmə d'a ra kullə k̀i tógi k̀ɔbe lə-dé kadi da lé sar kadi ta-je kí Lubə pa lé né-é ra né.

¹⁸ Ə dené kí i oo-é kinlé, to bebo kí boy kí ɔ̃ be do ngar-je-ti kí donangi-ti nè.

Kusi læ bebo Babilɔn

¹ Go né-je-ti kinlé, m'oo malayka kí rangi kí ɔw k̀i tógi kí n̄a i dɔra-ti ree ə ree liə ndógi lo dɔnangi-ti nè. ² †E pa ta k̀i ndi-é kí boy panè: Babilɔn usi ngá boo! E usi boo! Babilɔn bebo kí boy lé usi boo! E təl to lo kisi ndil-je kí maji al, to lo mbɔ-n̄a læ ndil-je lay kí njéra né maji al, bá to lo mbɔ-n̄a læ yəl-je lay kí 'tò n̄e takəm Lubə-ti adi 'nəl Lubə al. ³ Kdo gin dow-je lay d'ay kaya ra-é kí n̄a kin titi yibi bè; ngar-je kí dɔnangi-ti nè 'ra siə kaya ə njéragati-je kí dɔnangi-ti nè kàrè d'ingə né n̄a k̀i takul né-je liə kí maji-maji kí n̄a kin rəm tɔ.

⁴ Go-ti, m'oo ndi dow kí rangi dɔra-ti panè: Dow-je læ-m, 'teɛ̀i m̄eɛ̀-é-ti kɔgi kdo kadi indəi rɔ-si nati siə m̄eɛ̀ majal-je liə kin al rəm, bá kadi ingə-i kɔ-je liə kin al rəm tɔ. ⁵ Kdo majal-je liə mbɔ-n̄a k̀i do-n̄a-ti do-n̄a-ti sar teɛ̀ dɔra-ti ə m̄eɛ̀ Lubə ole do né ra-é-je-ti kí njururu al. ⁶ 'Rai-é titi kí ɛ ra-né dow-je ə kullə ra-é-je kí maji al maji al kinlé ugəi-é nja joo-joo! Kobi kí ɛ ungi né m̄eɛ̀-é-ti adi dow-je lé, ungi m̄eɛ̀-é-ti adi-é nja joo. ⁷ Gangi-é kí ɛ ɔsi-né gaji rɔ-é rəm, isi-né dan maji-ti kí n̄a kinlé, ya adi-é-né kɔ rəm, adi-é ndingə-né ndoo rəm tɔ! Babilɔn lé pa m̄eɛ̀-é-ti panè: M̄a m'isi kisi ngar kí dené bi m'to njəngɔwkoy al rəm, bá m̄a m'a ndingə ndoo nda al rəm tɔ. ⁸ Gin-é kin bá m̄eɛ̀ ndɔ-ti kí káre-rè ya kɔ-je kin à ree-né do-é-ti adi to koy rəm, kuwəndoo rəm, bobo rəm, bá pər à ró-é ruki-ruki rəm tɔ. Kdo 'Babe Lubə kí njəgangta do-é-ti lé to njètógi.

† 18:2 18:2 Ntd 14:8

⁹ Ngar-je kí dɔnangi-ti nè lay kí njéra siə kaya-je, kì njékisi siə dan maji-ti kí nṅ kinlé, loki d'a koo sapər kí à ró-é lé rəmə, d'a nṅ rəm, bá d'a ndingə rɔ-dé kɔɔ ta liə rəm tɔ. ¹⁰ Ngar-je lé, d'a bəl kɔ-je kí teḡ do-é-ti lé, adi d'a kṅ ngərəngi bá d'a panè: Tuji kí ban é tanṅ bè! Tuji kí ban é tanṅ bè! Babilɔn bebo kí boy! Bebo kí njètógi! Dan kàdì-ti kí káre-rè ya 'gangi ta do-i-ti bè wa!

¹¹ Ə njéragati-je kí dɔnangi-ti nè kàrè 'nṅ ə 'ndingəndoo kɔɔ ta liə, kɔɔ dow kí njəndogi sə-dé né gati-je lə-dé goto. ¹² Né gati-je lə-dé lé to lɔr-je, kì là-je, kì ər-je kí maji-maji, kì mædkɔsi-je, kì kubi kí ndɔy ngilingi-ngilingi, kì kubi kí kər yəl-yəl kí là-é nṅ, kì kubi kí 'ba-é sua, kì kubi kí kər bir-bir, kì kagi-je lay kí ətɪ maji-maji, kì né-je lay kí 'ra kì ngangì kədi, kì né-je lay kí 'ra kì kagi-je kí maji-maji, kì 'ningókasi-je, kì ngowla-je, kì ər kí 'ba-é marbrə-je, ¹³ kì nduji kagi kanɛl-je, kì nɔkagi-je kí ətɪ maji-maji, kì ubi-je kí ətɪ maji-maji, kì dukan-je, kì man nduu-je, kì ubi-je, kì nduji-je, kì gemɛ-je, kì mangi-je, kì bati-je, kì sində-je, kì pusi rɔ-je, bá dow-je ya kàrè 'to négati-je lə-dé rəm adi to bə-je, kì dow-je kí d'uwə-dé ta rɔ-ti. ¹⁴ Né-je kí kəmnda-é ra-i ra-i lé, ɔr rɔ-é ḡ ngərəngi sə-i, né-je kí maji-maji, kì né-je kí ndɔy-ndɔy lé goto lay rɔ-i-ti, dow à kingə gogi ndṅ al ngá. ¹⁵ Njéragati-je kí d'ingə né kì takul-é lé d'a bəl kɔ-je kí teḡ do-é-ti adi d'a kṅ ngərəngi bá d'a nṅ ə d'a ndingəndoo ¹⁶ panè: Tuji kí ban é tanṅ bè! Tuji kí ban é tanṅ bè! Bebo kí boy kí d'ulə-é kubi kí ndɔy ngilingi-ngilingi, kì kubi kí kər yəl-yəl kí là-é nṅ, kì kubi kí kər bir-

bir rəm, bá 'ra-é kì lər-je, kì ər-je kí maji-maji, kì mædkosi-je d'adi mɔne lé ya ɛn wa! Dan kàdì-ti kí káre-rè ya nékingə kì n̄a kinlé tuji lay bè wa! ¹⁷ Njékuwə ngow bato-je, kì njékwə mba dan bati, kì njérakullə mee bato-ti, kì njéra kullə dan babo-ti-je d'a ngərəngi-ngərəngi.

¹⁸ Loki d'oo sapər kí ɔ̀ bebo lé rəmə, d'ilə bɔbi ndi-dé nangi 'panè: 'Bebo kí rá bá titi-n̄a kì bebo kin wa? ¹⁹ Dɛ 'nɔ, d'oy 'babur kì do-dé-ti do-dé-ti 'ndingə-né ndoo ə 'nɔ 'panè: Tuji kí ban é tan̄a bè! Tuji kí ban é tan̄a bè! 'Bebo kí boy kí njébatə-je lay, d'ingə né kì takul kisi dan maji-ti liə lé, dan kàdì-ti kí káre-rè ya təl diləlo bè wa!

²⁰ I dɔr̄a, 'ra rɔnəl kdɔ ta liə! Ə səi njékaa njay-je, njékwəkulə-je, kì njépata-je kí ta Lubə-ti kàrè 'rai rɔnəl! Kdɔtalə Lubə gangta do-é-ti, kdɔ né kí maji al kí ɛ ra sə-si.

²¹ Beba malayka káre kí njètógi un ər kí boy kí titi-n̄a kì mbal kusi né bè ya bi ilə dan babo-ti ə panè: Gangi-é kin ya d'a surə-né Babilɔn bebo kí boy kilə-é rum nangi ə dow à koo-é gogi al ya sar. ²² Dow à koo ndi njékində kunduməngrə-je, kì ndi gosi-je, kì njékay nal-je, kì njékol mbanga-je, mee be-ti lə-i al ngá. Kodi káre ya kàrè à goto be lə-i rəm, dow à koo ká mbal kusi né al rəm, ²³ dow à koo pər lampi ndógi al rəm, bá dow à koo ndi dingəm-je kì ne-é al rəm tɔ. Kdɔtalə njéragati-je lə-i bá 'to dow-je kí boy-boy dɔnangi-ti nè, ə gin dow-je lay kí dɔnangi-ti nè ya i ur-dé wale kì takul kugə-je lə-i rəm, ²⁴ bá məsi njépata-je kí ta Lubə-ti, kì məsi njékaa njay-je, kì məsi

dow-je lay kí 'tijə mindi-dé d̀onangi-ti nè lé d'ingə r̀o-i-ti.

19

Pa-je kí meḡ d̀ora-ti, k̀ì taana lə Ngonbati

¹ Go né-je-ti kinlé, m'oo ndi dow bá d̀ora-ti boy-boy titi ndi kosi dow-je kí n̄a bè panè:

Alleluya! Kaji, k̀ì riba, k̀ì tógi to kí lə Lubə lə-ji.

² Kdotalə ta-je liə kí ɛ gangi lé,

ɛ gangi gangi kí togr̀o-ti rəm, tò njururu rəm;

kdo ɛ gangi ta d̀o dené-ti kí to g̀ɔkaya

kí njétuji dow-je kí d̀onangi-ti k̀ì kaya liə kin rəm, dal ba məsi ngannjékullə-je liə kí dené kinlé tol-dé lé rəm to.

³ Ndi kosi dow-je kí n̄a lé, təl ba kí njèkungi-ti joo bəy panè:

Alleluya! Ə bebo kí ̀̀ pər lé,

sa-é suu luy-luy ya k̀ì d̀o bal-bal.

⁴ Rəmə 'ngatógi-je kí kərjoo gidi-é sɔ, k̀ì njékiskəm-je kí sɔ lé, 'tɔsi məkəji-dé nangi ə d'ɔsi d̀o-dé nangi n̄ə Lubə-ti kí isi d̀o kalikɔbe-ti 'panè: Amən! Alleluya!

⁵ Ndi dow ba d̀o kalikɔbe-ti panè: 'Tóyi Lubə lə-ji! Səi lay kí 'toi ngannjékullə-je liə, səi kí 'bəli-é, səi ngan dow-je k̀ì dow-je kí boy! ⁶ Go-ti, m'oo ndi dow ba titi ndi kosi dow-je kí n̄a bè rəm, ba titi ká man-je kí boy-boy bè rəm, ba titi ká ndi ká ndàngi k̀ì tógi-é n̄a kin bè panè:

Alleluya!

'Babe Lubə lə-ji kí njètógi-je lay lé ində kɔbe liə.

⁷ J'rai rənəl, j'tiləi kole ə j'uləi riba d̀o-é-ti,

kdotalə ndo taana lə Ngonbati lé ree

ə ne-é kàrè ra rɔ-é lay rəm tɔ.

⁸ D'adi-é tarəbì kadi ulə kubi kí ndɔy ngilingi-
ngilingi,

kí ndóle kɔy-kəy kí to kubi kí aa njay.

Kdɔtalə kubi kí ndɔy ngilingi-ngilingi lé

tɔjì kullə ra-je kí njururu-njururu lə njékaa njay-
je.

⁹ †Go-ti, malayka idə-m panè: 'Ndàngi ta kin:
Dow-je kí toki ɓa-dé lo nékuso-ti lo taana-ti lə
Ngonbati bá 'to njénékumə-je! Ə təl idə-m ɓəy
panè: Ta-je kinlé, to ta-je kí tɔgrɔ-ti lə Lubə.

¹⁰ Beba m'usi nangi nɔ-é-ti kdɔ kɔsi dɔ-m
nangi nɔ-é-ti, ngà ɛ idə-m panè: «'Oo nè à ra
né kí bə kin! Ma lé m'to madkullə lə-i rəm,
m'to madkullə lə ngankɔ-i-je kí njékadmeḡ kí 'to
njékə dɔ né-ti kí Jeju pa ta dɔ-ti. Lubə bá 'a kɔsi
dɔ-i nangi nɔ-é-ti, kdɔ né-je kí Jeju pa ta dɔ-ti lé
ya ɓá ndɔki Lubə adi njépata-je kí ta-é-ti 'pa tɔ.»

Ta kí sɔbì njèkal sində kí nda

¹¹ Go-ti, m'oo ta dɔrə tò tagra ə m'oo sində kí
nda teḡ. Njèkal sində kinlé ri-é lə Njèra né kí
tɔgrɔ-ti rəm, njépata kí tɔgrɔ-ti rəm. Ɛ gangi ta
njururu rəm, ɓá rɔ liə to rɔ kí njururu rəm tɔ.

¹² Kəm-é ɔ pər bilim-bilim titi-nə kì ndɔ pər bə,
ɔw kì jɔgi ngar-je nɔ-nɔ dɔ-é-ti. 'Ndàngi ri kí dow
kí rangi gə al dɔ-é-ti; to ri kí ɛ ya kì kár-é gə.

¹³ Ɛ ulə kubi kí d'ulə dan məsi-ti. Ri-é lə «ta lə
Lubə.» ¹⁴ Njérɔ-je kí dɔrə-ti d'ulə kubi-je kí ndɔy
ngilingi-ngilingi, kí nda kí to kubi kí aa njay rɔ-
dé-ti d'isi-né dɔ sində-je-ti kí nda-nda ɓá d'un-né

† 19:9 19:9 Mat 22:2,3

go-é. ¹⁵ †Kiyəro kí ati pam teɛ̀ ta-é-ti kdo tol gin dow-je kí gay-gay. Ǝ à kor nɔ̀-dé k̀i gol ngowla ji-é-ti. À mbəjrə kandi nduu meɛ̀ né mbore man nduu-ti kí wɔngi læ Lubə kí to Njətógi-je lay tò meɛ̀-é-ti. ¹⁶ 'Ndangi ri madi kubi kul-ti liə rəm, do bingi-é-ti rəm 'panè: Ngar læ ngar-je ə 'Babe læ babe-je.

¹⁷ Go-ti, m'oo malayka ɔ̀ k̀i nja-é taá meɛ̀ kàdi-ti pa ta k̀i ndi-é kí boy idə-né yəl-je kí njənar dɔɔ-ti taá panè: 'Reei, 'kəwi-nə lo nékuso-ti kí boy læ Lubə. ¹⁸ 'Reei kadi usoi də ngar-je, k̀i də gɔɔ-je, k̀i də dow-je kí njətógi-je, k̀i də sində-je, k̀i də njəkál-dé-je, kadi usoi də dow-je lay ya, dow-je kí 'to bə-je al, k̀i bə-je, k̀i ngan dow-je, k̀i dow-je kí boy.

¹⁹ Go-ti m'oo də lé rəm, m'oo ngar-je kí donangi-ti nè k̀i njéro-je læ-dé 'kəw-nə kdo kow ro k̀i njəkál sində lé, k̀i njéro-je liə. ²⁰ †Rəmə d'uwə də lé rəm, bá njəkəɔ̀ta kí njəba ro-é njəpata kí ta Lubə-ti kí ɛ̀ bá to njəra né-je kí tò bəl-bəl takəm də-ti lé kàrè d'uwə-é siə nati rəm to. Né-je kí tò bəl-bəl kí ɛ̀ ra-ra kinlé bá ədi-né dow-je kí ndaji læ də lé tò ro-dé-ti adi de 'to njəkosi do-dé nangi nɔ̀ né-ti kí 'ra d'adi to takəm də lé. Də lé rəm, njəkəɔ̀ta kí njəba ro-é njəpata kí ta Lubə-ti lé, joo lay ya d'uwə-dé kəm d'ungidé dan pər-ti kí yal-é tò diki-diki. ²¹ Ndəgi dow-je rəmə, kiyəro kí teɛ̀ ta njəkál sində-ti kinlé ya 'tol-dé adi yəl-je lay ya d'uso də-dé 'ndan ndə-ndə.

† 19:15 19:15 Ntd 14:20 † 19:20 19:20 Ntd 13:1-18

20

Kɔ̀be kí bal budɔ̀gi

¹ Go-ti, m'oo malayka káre ì dɔra-ti uwə lakere ta bolebe kí sɔy-é goto ji-é-ti rəm, bá uwə sil kí boy ji-é-ti rəm tɔ. ² Ɛ uwə Dragɔ, kí to bugə li, kí to Sú, kí to Satɔ lé dɔɔ-é kəm bal budɔ̀gi. ³ Ɛ ilə-é bolebe-ti kí sɔy-é goto lé, uti ta-é ə tiŋə ta-é lɔy-lɔy, kɔ kadi ədi gin dow-je kí gay-gay kí dɔnangi-ti nè al ya sar kadi bal kí budɔ̀gi lé asi-né. Go né-é-ti kinlé bá tò kadi d'a kɔr-é kilə-é taá kaglo kí sɛ̀ bè.

⁴ M'oo kalikɔ̀be-je, ə njékisi dɔ-ti-je lé d'adi-dé tógi kadi 'gangi-né ta. M'oo dow-je kí 'gangi dɔ-dé kɔgi kɔ ta lə Jeju kí 'pa d'adi dow-je rəm, kɔ ta lə Lubə rəm, m'oo de kí 'mbati kɔsi dɔ-dé nangi nɔ̀ dɔ-ti k̀ì nɔ̀ né-ti kí to takəm-é lé rəm, bá m'oo de kí 'mbati kadi 'tijə ndaji lə dɔ̀ nɔ̀-dé-ti k̀ì ji-dé-ti lé rəm tɔ. De 'təl d'isi kəm ə d'ɔ̀ be nati k̀ì Kristi bal budɔ̀gi. ⁵ Ɛ bá to tɔsi ndəl kində lo teɛ̀ kí dɔsɔy. Ngà ndəgi dow-je kí d'oy lé d'a tɔsi ndəl kində lo teɛ̀ al ya sar kadi bal kí budɔ̀gi lé asi-né. ⁶ Njétɔsi ndəl kində lo teɛ̀ kí dɔsɔy lé bá 'to njénékumə-je; de 'to njékaa njay-je ə koy kí njèkungi-ti joo ɔw k̀ì tógi dɔ-dé-ti al; de d'a to njégugnə-je lə Lubə, k̀ì 'lə Kristi ə d'a kɔ̀be siə nati bal budɔ̀gi.

Kusi lə Satɔ

⁷ Loki bal kí budɔ̀gi kin à kasi lé, d'a kɔr Satɔ dangay-ti kilə-é taá; ⁸ rəmə ɛ̀ à teɛ̀ kɔ kədi gin dow-je kí gay-gay kí kum dɔnangi-ti kí sɔ, adi to

Gogi kì Magogì*, kɔɔ kəw-dé kɔɔ rɔ-né. Kɔɔ-dé asi-nɔ kì nangra kí ta babo-ti bè. ⁹ De 'teę, 'taa dɔnangi pəl-pəl, ə d'ilə-nɔ 'gəə dɔ lokisi njékaa njay-je kí to bebo kí Lubə ində dan kəm-é-ti. Rəmə pər i dɔrɔ-ti ya ree ró-dé ruki-ruki. ¹⁰ Sú kí to njəkədi-dé lé, d'ilə-é dan pər-ti kí yal-é tò diki-diki; lo-é kinlé bá dɔ lé de kì njəkəɔta kí njəba rɔ-é njəpata kí ta Lubə-ti d'ɔ-ti ə d'a kingə kò ndɔɔ-je kì kada-je ya kì dɔ bal-bal.

Sɔy ta kí gangi

¹¹ Go-ti, m'oo kalikɔbe kí boy kí nda ə m'oo njəkisi dɔ-ti tɔ. Dɔnangi kì dɔrɔ 'goto takəm-é-ti ə lo lə-dé goto ngá. ¹² Ə ngan dow-je, kì dow-je kí boy-boy kí d'oy lé, m'oo-dé d'ɔ kì nja-dé taá nɔ kalikɔbe-ti ə m'oo mbete-je kí dow teę meę-é rəm, mbete káre kí rangi kí dow teę meę-é kí ɛ bá to mbete kí ri dow-je kí d'isi kəm tò-ti. Dow-je kí d'oy lé 'gangi ta dɔ-dé-ti kì go kullə ra-dé-je kí 'ndàngi meę mbete-je-ti kinlé. ¹³ Dow-je kí d'oy dan babo-ti lé man teę sə-dé, koy kì lo kí koó d'inə dow-je kí d'oy d'adi 'teę, ə nɔ-nɔ ya 'gangi ta dɔ-é-ti kì go kullə ra-é ra-é. ¹⁴ Koy kì lo kí koó lé d'ungi-dé dan pər-ti kí yal-é tò diki-diki. Pər kí yal-é tò diki-diki kinlé bá to koy kí njəkung-ti joo. ¹⁵ Dow kí rá-rá kí 'ndàngi ri-é meę mbete-ti kí ri dow-je kí d'isi kəm tò-ti kin al rəmə, d'a kilə-é dan pər-ti kí yal-é tò diki-diki kinlé.

21

Dɔrɔ kí sigi kì dɔnangi kí sigi

* **20:8** 20:8 Gogi kì Magogì. 'Ndó Ejk 38-39

1 †Go-ti rəmə, m'oo dora kí sigi kì donangi kí sigi, kdotalə dora kí dɔsɔy kì donangi kí dɔsɔy 'goto, bá babo goto rəm tɔ. 2 †Ə m'oo bebo kí aa njay kí to bebo Jorijalem kí sigi i dora-ti rɔ Lubə-ti isi ree donangi-ti, 'ra rɔ-é lay titi-na kì dené kí ɔw kì taa ngɔw sigi kí mɔne kɔ tilə-né kəm ngɔbi-é kin bè. 3 M'oo ndi dow ba do kalikɔbe-ti boy-boy panè: 'Oo, kəy kisi Lubə* ree tò dan dow-je-ti. Lubə ya kì do-é à kisi nati sə-dé, de d'a to dow-je liə ə ɛ à to Lubə lə-dé tɔ. 4 Ǝ à bɔr man nɔ kəm-dé-ti ndɔy-ndɔy, koy à goto rəm, ndingəndoo à goto rəm, nɔ kì rɔ to à goto rəm, kdotalə né-je kí dɔsɔy goto. 5 Beba njəkisi do kalikɔbe-ti lé panè: 'Oo, M'ra né-je lay m'adi təl kí sigi. Ǝ təl idə-m bəy panè: 'Ndàngi ta-je kinlé, kdotalə to ta-je kí tɔgrɔ-ti ə to ta-je kí asi kadi dow-je 'ndigi do-ti rəm.

6 Təl a do-ti idə-m panè: Gin né-je gangi ngá! Mə bá m'to Alpa kì Omega, njètum gin né kì njètɔl ta né. Dow kí kundə man ra-é lé, mə m'a kadi-é man kənənɛ kí to man kiskəm lé ay kare ya. 7 Ǝ kin bá à to nédɔji lə dow kí njètəti rɔ; mə m'a to Lubə liə ə ɛ à to ngon-m tɔ. 8 Ngà njébəl-je, kì njémeɛngə-je, kì njéra né-je kì tò nɛ takəm Lubə-ti, kì njètɔl dow-je, kì njérakaya-je, kì mbəli-je, kì njépole magi-je, kì njəkəɔta-je, lay ya nédɔji lə-dé tò dan pər-ti kì yal-é tò diki-diki. Ǝ kin bá to koy kí njəkungɔ-ti joo.

† 21:1 21:1 2Pi 3:13 † 21:2 21:2 Ntd 3:12 * 21:3 21:3 Kəy kisi Lubə: Ta kinlé, ɛ kí tò kì ta greki lé, kɔr mɛɛ-é to kəy lə Lubə kí 'ra kì kubi ('Ndó Tɛt 26:1).

Jorijaleḡm kí sigi

⁹ Go-ti, kí káre dan malayka-je-ti kí siri kí d'uwə kɔbi-je kí siri ji-dé-ti kí sɔy tuji-je kí gin siri rusi-rusi lé ree rɔ-m-ti idə-m panè: 'Ree, m'a kɔji-i dené kí to ne Ngonbati lé kadi-i 'oo-é.

¹⁰ Beba Ndil kí aa njay ree dɔ-m-ti ə malayka lé un-m ɔw sə-m dɔ mbal-ti kí boy, kí ngal n̄a, fá ɔji-m Jorijaleḡm kí to bebo kí aa njay kí ɿ dɔra-ti rɔ Lubə-ti isi ree dɔnangi-ti. ¹¹ Londógi læ Lubə ya ndógi dɔ-ti adi ndɔy ngilingi-ngilingi titi-n̄a kì ər kí maji n̄a rəm, titi-n̄a kì ər kí 'ba-é jaspə kí aa yéréré titi ər kí 'ba-é kristal bè. ¹² Ndògi bɔr kí ndəə ə ngal gəə dɔ bebo lé sipi. Tarəbi kandi mee bebo-ti lé, ra dɔgi gidi-é joo ə malayka-je dɔgi gidi-é joo d'a tarəbi-je-ti lé ndəng-ndəng. Tarəbi-je kí dɔgi gidi-é joo kinlé, ndàngi ri gin kɔji læ ngan Israyel-je kí dɔgi gidi-é joo titi, ¹³ adi kəl-é kí lo kubə kàdì-ti tarəbi ra mutə, kəl-é kí taá tarəbi ra mutə, kəl-é kí bəə tarəbi ra mutə ə kəl-é kí lokur kàdì-ti tarəbi ra mutə tɔ. ¹⁴ Ndògi kí dɔ bebo-ti lé, d'ində gin-é dɔ ər-je-ti dɔgi gidi-é joo ə dɔ ər-je-ti kí dɔgi gidi-é joo kinlé, 'ndàngi ri njékɔwkulə-je læ Ngonbati kí dɔgi gidi-é joo dɔ-ti ndəng-ndəng.

¹⁵ Malayka kí njəpa sə-m ta lé uwə tuwətógi kí 'ra kì lɔr kdɔ mbɔji-né ngal né ji-é-ti, kdɔ kadi mbɔji-né bebo lé, kì tarəbi-é-je, kì ndògbɔr kí dɔ-ti. ¹⁶ Bebo lé, ngal-é-je kì tati-é asi-n̄a berere. Loki malayka mbɔji bebo lé rəmə, to kilometrə budɔgi lo joo kì bujoo kì kɔrjoo. Ngál-é-je kì tati-é-je, kì ngal-é kí taá asi-n̄a lay. ¹⁷ Malayka mbɔji ndògbɔr lé, kì né kí dow-je 'mbɔji-né ngal né

rəmə, to mətər k̀orsiri gidi-é joo. ¹⁸ Ndògbər lé, d'ində k̀i ər kí 'ba-é jaspə ə bebo bá 'ra k̀i njar lər kí aa yéréré titi ər kí 'ba-é kristal bè. ¹⁹ Gin ndògbər kí do bebo-ti lé, d'ində k̀i ər-je kí maji-maji kí tò gay-gay adi kuré. Kí dəsəy d'ində k̀i ər kí 'ba-é jaspə, kí njèkungi-ti joo d'ində k̀i ər kí 'ba-é sapir, kí njèkungi-ti mutə d'ində k̀i ər kí 'ba-é kalseduwan, kí njèkungi-ti so d'ində k̀i ər kí 'ba-é emerodi, ²⁰ kí njèkungi-ti m̀i d'ində k̀i ər kí 'ba-é sardoniksi, kí njèkungi-ti məkə d'ində k̀i ər kí 'ba-é sarduwan, kí njèkungi-ti siri d'ində k̀i ər kí 'ba-é krijoliti, kí njèkungi-ti jinày joo d'ində k̀i ər kí 'ba-é beril, kí njèkungi-ti jinày k̀are d'ində k̀i ər kí 'ba-é topaji, kí njèkungi-ti d̀ogi d'ində k̀i ər kí 'ba-é krijopraji, kí njèkungi-ti d̀ogi gidi-é k̀are d'ində k̀i ər kí 'ba-é yasenti, kí njèkungi-ti d̀ogi gidi-é joo d'ində k̀i ər kí 'ba-é ametisti. ²¹ Tarəbi-je kí d̀ogi gidi-é joo lé, 'ra k̀i m̀adkosi ya d̀ogi gidi-é joo lay. Tarəbi k̀are 'ra k̀i m̀adkosi k̀are-k̀are. Rəbi kí boy kí ɔw k̀i m̀eḡ bebo-ti lé, lər kí aa yéréré titi ər kí 'ba-é kristal bè bá 'ra-né.

²² M'oo kəy lə Lubə m̀eḡ bebo-ti lé al, kdətalə 'Babe Lubə kí to Njètógi-je lay, d̀e k̀i Ngonbati ya 'to kəy lə Lubə m̀eḡ bebo-ti lé. ²³ To bebo kí ɔw ndoo ndógi k̀adi al rəm, ɔw ndoo ndógi ǹay al rəm, kdətalə londógi lə Lubə ya ndógi d̀o-ti ə Ngonbati ya to lampi liə to. ²⁴ Gin dow-je kí gay-gay kí d̀onangi-ti d'a njiyə lo kí ndógi-ti kinlé ə ngar-je kí d̀onangi-ti d'a ree k̀i né riɓa-je lə-dé titi to. ²⁵ Kada lé, tarəbi-je kí k̀ow k̀i bebo-ti à to tagra. Dow à kuti al, kdətalə to bebo kí ndo à kil-ti al. ²⁶ D'a k̀ow k̀i né riɓa-je k̀i né k̀osgaji-je

lə gin dow-je kí gay-gay kí dɔnangi-ti titi. ²⁷ Né kí tò nḡ takəm Lubə-ti à kow meeḡ bebo-ti kin nda al rəm, bá dow kí to njèkə ká ra né kɔbi-je-ti, kì njèkə ká kədi ta-ti kàrè à kow-ti nda al rəm to. Ngà dow-je kí ri-dé toki 'ndangi meeḡ mbete kiskəm-ti lə Ngonbati ya par bá d'a kow-ti.

22

¹ Go-ti, malayka lé ɔji-m ba kí to man kiskəm; man-é aa yéréré titi-na kì ər kí 'ba-é kristal bè; man-é kinlé teḡ kalikɔbe-ti lə Lubə, deḡ kì Ngonbati. ² Dan rəbi-ti kí boy kí ɔw meeḡ bebo-ti, bá do kɔngi ba-ti kí yó rəm, kì nè rəm lé kagi kiskəm a-ti ə e andi nja dɔgi gidí-é joo bal káre adi naye káre ya andi-andi rəm, mbi-é to kumə kaji gin dow-je kí gay-gay kí dɔnangi-ti rəm to. ³ Ndol à goto meeḡ bebo-ti kinlé; kalikɔbe lə Lubə deḡ kì Ngonbati à tò-ti. Ngannjékullə-je liə d'a pole-é, ⁴ ə d'a koo takəm-é rəm, bá ri-é à tò nati nɔ-dé-ti rəm to. ⁵ Ndo à kil nda al rəm, ngannjékullə-je liə lé d'a kow ndoo pər lampi al rəm, d'a kow ndoo ndógi kàdi al rəm, kdotalə 'Babe Lubə ya à ndógi do-dé-ti, ə d'a kɔbe kì do bal-bal.

Sɔy ta kulə dingəm meeḡ-nɔ-ti

⁶ Malayka lé idə-m panè: Ta-je kinlé to ta-je kí togrɔ-ti rəm, to ta-je kí asi ndigi do-ti; adi to 'Babe Lubə kí njèkadi Ndil-é ra kì njépata-je kí ta-é-ti ya bá ulə malayka liə adi toji ngannjékullə-je liə né-je kí à ra né ngɔsnè.

⁷ 'Oo, m'a kow nḡḡ ngosnè. Dow kí njètəl rɔ-é go ta-je-ti kí ta Lubə-ti kí tò mee mbete-ti kin bá to njènékumə!

⁸ To mā Ja ya m'oo ta-je kin rəm, m'oo né-je kin rəm. Loki m'oo ta-je kì né-je kinlé rəmə, m'usi nangi nja malayka-ti kí njètɔji-m né-je kinlé kɔɔ kɔsi do-m nangi nḡ-é-ti. ⁹ Ngà ɛ idə-m panè: 'Oo nè à ra né kí bè kin! Mā m'to madkullə lə-i kì madkullə lə ngankɔ-i-je kí 'to njépata-je kí ta Lubə-ti kì de kí 'to njètəl rɔ-dé go ta-je-ti kí mee mbete-ti kin. Lubə bá i 'a kɔsi do-i nangi nḡ-é-ti!

¹⁰ Bəy bá idə-m panè: Ta-je kí ta Lubə-ti kí tò mee mbete-ti kinlé 'bɔyɔ do-é al! Kɔɔ kaglo kí né-je kin à ra-né né nəy ngosi. ¹¹ Kadi dow kí njèra né kí njururu al ra kì do madi-é-ti do madi-é-ti rəm; kadi dow kí njèra né kí tò ne takəm Lubə-ti ra kì do madi-ti do madi-é-ti tɔ; ə kadi dow kí njèra né njururu ra kí do madi-é-ti do madi-é-ti rəm, bá dow kí aa njay kàrè kadi aa njay kì do madi-é-ti do madi-é-ti rəm tɔ!

¹² 'Oo, m'a kow nḡḡ ngosnè ə m'a kow kì nékugə doji kəm-m-ti kɔɔ kugə dow kí rá-rá kí go kullə ra-é-ti. ¹³ †Mā bá m'to Alpa kì Omega, m'to dow kí dɔsəy rəm, m'to sɔy dow-je rəm, m'to njètum gin né rəm, njètəl ta né rəm.

¹⁴ Dow-je kí 'togi kubi-je lə-dé bá 'to njénékumə-je; kɔɔ d'ingə tarəbi d'ow-né mee bebo-ti rəm, d'uso-né kandi kagi kiskəm rəm! ¹⁵ Ngà bisi-je, kì mbəli-je, kì njérakaya-je, kì njètəl dow-je, kì njépole magi-je, kì dow-je kí

† 22:13 22:13 a Ntd 1:8; b Ntd 1:17; 2:8

kədi dow-je nəl-dé adi 'to njékəɔta-je lé, d'a ka ndaa-ti.

¹⁶ M̄a J̄eju bá m'ulə malayka lə-m kadi pa ta lə né-je kí sɔbi do njékəwn̄a-je kí gay-gay kinlé adisi. M̄a m'to kí gin ka-ti lə Dabidi, m'to ngòrongi kí njéndógi ta lo kaa-ti.

¹⁷ Ndil kí aa njay d̄e k̀ì njèngow 'panè: I 'ree! Kadi dow kí oo ta kinlé, panè: I 'ree! Kadi dow kí kundə man ra-é rəmə, ree; kadi dow kí ndigi rəmə, ree taa man kiskəm lé kare ya ay!

¹⁸ Dow kí rá-rá kí oo ta-je kí ta Lubə-ti kí tò m̄eḡ mbete-ti kinlé, ta kí m'a pa rəsi kadi-é ɛn: Kinə dow madi ilə ta kí rangi do ta-je-ti kin rəmə, k̀-je kí 'ndàngi ta-é m̄eḡ mbete-ti kinlé, Lubə à kungi do k̀-je-ti liə. ¹⁹ Ə kinə dow madi ɔr ta-je kí ta Lubə-ti kí tò m̄eḡ mbete-ti kin kɔgi rəmə, Lubə à kɔgi-é kandi kagi kiskəm rəm, bá à kɔgi-é kow m̄eḡ bebo-ti kí aa njay kí 'ndàngi ta-é m̄eḡ mbete-ti kinlé rəm to.

²⁰ Njèpata lə né-je kinlé panè: Oiyoy! M'a kow n̄ɔɔ ngɔsnè. Am̄en! I 'Ree, 'Babe J̄eju!

²¹ Kadi ramaji lə 'Babe J̄eju n̄ay sə-si lay!

Ta lə Lubə Kunmindí kí Sigi
Mango: Ta lə Lubə Kunmindí kí Sigi (New
Testament)

copyright © 2019 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Mango)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source
files dated 29 Jan 2022

96bdbd07-24d6-556c-9e7c-7269c72880cd